

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2018.10.31.
COM(2018) 728 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról

2017. január 1. - 2017. december 31.

{SWD(2018) 454 final}

1. TÁBLÁZAT	AZ E JELENTÉSBEN	TÁRGYALT	
	MEGÁLLAPODÁSOK ÁTTEKINTÉSE (1. RÉSZ)		2
1. TÁBLÁZAT	AZ E JELENTÉSBEN	TÁRGYALT	
	MEGÁLLAPODÁSOK ÁTTEKINTÉSE (2. RÉSZ)		4
1.	BEVEZETÉS		6
2.	A FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK ÁTTEKINTÉSE		10
3.	ÚJ GENERÁCIÓS SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK: DÉL-KOREA, KOLUMBIA–ECUADOR–PERU, KÖZÉP-AMERIKA, KANADA		17
3.1.	EU–DÉL-KOREA SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁS		17
3.2.	A KOLUMBIÁVAL, ECUADORRAL ÉS PERUVAL KÖZÖTT UNIÓS KERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK		20
3.3.	EU–KÖZÉP-AMERIKA TÁRSULÁSI MEGÁLLAPODÁS		23
3.4.	EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA)		24
4.	MÉLYREHATÓ ÉS ÁTFOGÓ SZABADKERESKEDELMI TÉRSÉGEK		27
5.	ELSŐ GENERÁCIÓS SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK		32
5.1.	Svájc		33
5.2.	Norvégia		33
5.3.	Földközi-tengeri országok		34
5.4.	Mexikó		36
5.5.	Chile		37
5.6.	Vámunió Törökországgal		38
5.7.	Stabilizációs és társulási megállapodások a nyugat-balkáni országokkal		38
6.	AZ AFRIKAI, KARIBI ÉS CSENDES-ÓCEÁNI (AKCS-) ORSZÁGOKKAL KÖTÖTT GAZDASÁGI PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁSOK (GPM-EK)		40
6.1.	A Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) gazdasági partnerségi megállapodása		42
6.2.	A kelet- és dél-afrikai országokkal (ESA) kötött ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás		42
6.3.	Az afrikai, karibi és csendes-óceáni államok karibi csoportjának fóruma (CARIFORUM) és az Európai Unió közötti gazdasági partnerségi megállapodás		42
6.4.	A csendes-óceáni országokkal, valamint a Ghánával, Elefántcsontparttal és Kamerunnal kötött gazdasági partnerségi megállapodások		43
7.	KERESKEDELEM ÉS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS: AKTUÁLIS INFORMÁCIÓK A LEGUTÓBBI TEVÉKENYSÉGEKRŐL		45

8. KÖZELKÉP: AGRÁR-ÉLELMISZERIPARI KERESKEDELEM A SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK KERETÉBEN.....	47
9. AKTUÁLIS INFORMÁCIÓK FOLYAMATBAN LÉVŐ ÉS JÖVŐBELI TEVÉKENYSÉGEKRŐL.....	50
10. JOGÉRVÉNYESÍTÉS	53
1. MELLÉKLET – AZ EU-BA IRÁNYULÓ BEHOZATALRA VONATKOZÓ KEDVEZMÉNYEK KIHASZNÁLÁSA.....	54
2. MELLÉKLET – AZ EU-BÓL SZÁRMAZÓ KIVITELRE VONATKOZÓ KEDVEZMÉNYEK KIHASZNÁLÁSA	55
3. MELLÉKLET – RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	56

**1. TÁBLÁZAT AZ E JELENTÉSBEN TÁRGYALT MEGÁLLAPODÁSOK ÁTTEKINTÉSE
(1. RÉSZ)**

„Új generációs” szabadkereskedelmi megállapodások		
Partner	Alkalmazás kezdete	
EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás	2011. július 1.	
EU–Kolumbia–Peru–Ecuador szabadkereskedelmi megállapodás	Peru esetében 2013. március 1.; Kolumbia esetében 2013. augusztus 1.; Ecuador esetében 2017. január 1.	
EU–Közép-Amerika társulási megállapodás	2013. augusztus 1.: a kereskedelmi pillér alkalmazásának kezdete Honduras, Nicaragua és Panama vonatkozásában; 2013. október 1.: Costa Rica és Salvador vonatkozásában; 2013. december 1.: Guatemala vonatkozásában.	
EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA)	2017. szeptember 21.	
<u>Mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek</u>		
EU–Grúzia	2014. szeptember 1.; 2016. július 1.	hatálybalépés:
EU–Moldova	2014. szeptember 1.; 2016. július 1.	hatálybalépés:
EU–Ukrajna	2016. január 1.; 2017. szeptember 1.	hatálybalépés:
<u>„Első generációs” szabadkereskedelmi megállapodások</u>		
Partner	Alkalmazás kezdete	
EU–Törökország vámunió	a társulási megállapodás aláírására 1963-ban került sor; a vámunió kialakításának utolsó szakasza 1996. január 1-jén zárult le.	
EU–Svájc	1972	
EU–Norvégia	1973. július 1.	
EU–Izrael	1996. január 1.	
EU–Jordánia	2002. május 1.	
EU–Palesztina ¹	1997. július 1.	
EU–Tunézia	1998. március 1.	
EU–Marokkó	2000. március 18.	
EU–Libanon	2003. március 1.	
EU–Egyiptom	2003. december 21.	
EU–Algéria	2005. szeptember 1.	
EU–Mexikó globális megállapodás	az árukra vonatkozó szabadkereskedelmi	

¹ Ez a megnevezés nem értelmezhető a palesztin állam elismeréseként és nem érinti az egyes tagállamok e kérdésre vonatkozó álláspontját.

	megállapodás alkalmazásának kezdete: 2000. július 1. A szolgáltatásokra vonatkozó szabadkereskedelmi megállapodás alkalmazásának kezdete: 2001. március 1.
--	---

**1. TÁBLÁZAT AZ E JELENTÉSBEN TÁRGYALT MEGÁLLAPODÁSOK ÁTTEKINTÉSE
(2. RÉSZ)**

<u>„Első generációs” szabadkereskedelmi megállapodások</u>	
Partner	Alkalmazás kezdete
EU–Chile társulási megállapodás	2003. február 1.
EU–Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság STM ²	Ideiglenes megállapodás a kereskedelemről: 2001. június 1.
EU–Albánia STM	Ideiglenes megállapodás a kereskedelemről: 2006. december 1.
EU–Montenegró STM	Ideiglenes megállapodás a kereskedelemről: 2008. január 1.
EU–Szerbia STM	Ideiglenes megállapodás a kereskedelemről Szerbia esetében: 2009. február 1.; az EU esetében: 2009. december 8.
EU–Bosznia-Hercegovina STM	Ideiglenes megállapodás a kereskedelemről: 2008. július 1.
EU–Koszovó ³ STM	2016. április 1.
<u>Gazdasági partnerségi megállapodások (GPM-ek)</u>	
Partner	Alkalmazás kezdete
EU–Csendes-óceáni térség	2014. július 28.: Fidzsi; 2009. december 20.: Pápua Új-Guinea.
EU–CARIFORUM	2008. december 29.: Antigua és Barbuda; Belize; Bahama-szigetek; Barbados; Dominika; Dominikai Köztársaság; Grenada; Guyana; Jamaica; St. Kitts és Nevis; Saint Lucia; St. Vincent és Grenadine-szigetek; Suriname; valamint Trinidad és Tobago.
EU–kelet- és dél-afrikai alrégió	2012. május 14.: A Madagaszkári Köztársaság, a Mauritiusi Köztársaság, a Seychelle Köztársaság és a Zimbabwei Köztársaság.
EU–Közép-Afrika GPM	2014. augusztus 4.: Kamerun
EU–SADC (Dél-afrikai Fejlesztési Közösség) GPM	2016. október 10. Botswana, Lesotho, Namíbia, Dél-Afrika és Sváziföld; 2018. február 4.: Mozambik.
EU–Ghána ideiglenes GPM	2016. december 15.
EU–Elefántcsontpart ideiglenes GPM	2016. szeptember 3.

² Stabilizációs és társulási megállapodás.

³ Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

1. BEVEZETÉS

1.1. Miért készült ez a jelentés?

A kétoldalú és regionális szabadkereskedelmi megállapodások a gazdasági növekedés egyik legfontosabb hajtóerejét jelentik. A globalizáció előnyünkre fordításával jelentős előnyökkel szolgálnak a polgárok és a vállalkozások számára az Európai Unióban (EU) és partnerországainkban egyaránt. A szabadkereskedelmi megállapodásoknak jelentős szerepük van az EU külkereskedelmi kapcsolatainak építésében, mivel új piacokat nyitnak meg az exportőrök előtt, és kiszámíthatóbb, szabályokon alapuló üzleti környezetet kínálnak, amely a választéknak és a versenynek is kedvez. A vámok és a belső, nem vámjellegű akadályok eltörlése változatlanul a kereskedelmi megállapodások egyik fő jellemzője, ugyanakkor más elemek is egyre fontosabbá válnak. Különösen a szabad és tisztességes kereskedelmet támogató (például a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok védelmével kapcsolatos és versenyjogi) szabályok kerültek előtérbe, de a munkavállalói jogok és a környezet védelmére vonatkozó szabályok jelentősége is nőtt. Emellett egyes szabadkereskedelmi megállapodások arra is lehetőséget kínálnak, hogy a felek szorosabban együttműködjenek különféle területeken, a kutatástól és az innovációtól kezdve a szabványosításon át az éghajlatváltozás kezeléséig.

Az Európai Unió által kötött kereskedelmi megállapodások számának növekedésével párhuzamosan az e megállapodások hatásai iránti közérdeklődés is erősödik. A jelentősebb kereskedelmi megállapodások⁴ tényleges és lehetséges előnyeinek elemzése céljából a Bizottság „*A mindenki számára előnyös kereskedelem*” című közleményében⁵ magára vállalta a feladatot, hogy évente áttekintést nyújt e megállapodások végrehajtásának alakulásáról, ennek keretében pedig beszámol az előrehaladás mellett a még fennálló nehézségekről és a Bizottság által a szabadkereskedelmi megállapodások kiteljesedése érdekében tett intézkedésekről.

A 2017 novemberében közzétett [első jelentéssel](#)⁶ összhangban a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról szóló második éves jelentés (a továbbiakban: a jelentés) célja, hogy szélesebb körben megismertesse, és átláthatóbbá tegye, hogyan hajtja végre a Bizottság a szabadkereskedelmi megállapodásokat. A jelentésnek lehetővé kell tennie a többi uniós intézmény, az uniós tagállamok, a civil társadalom, a vállalkozások és az uniós kereskedelempolitika minden érdekeltje számára annak vizsgálatát és megvitatását, hogy az EU hogyan alkalmazza a szabadkereskedelmi megállapodásait. Az e kutatás keretében gyűjtött információk a jövőbeni kereskedelmi tárgyalások során is felhasználhatók lesznek. A jelentés ezenkívül hasznos meglátásokkal szolgál arról, mennyire előnyösek az EU-val kötött szabadkereskedelmi megállapodások a fejlődő országok számára, és hogyan lehet a fejlesztési segílyt jobban hozzáigazítani a nemrég naprakésszé tett [kereskedelemösztönző támogatási stratégiával](#).

⁴ Az EU által kötött és megtárgyalt összes kereskedelmi megállapodás áttekintése megtalálható a következő internetcímen: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_118238.pdf

⁵ Az Európai Bizottság közleménye – „A mindenki számára előnyös kereskedelem: A felelősebb kereskedelem- és beruházáspolitikára fel”, COM (2015) 497.

⁶ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (2017. november 17.); COM(2017) 654 final, Brüsszel, 2017.11.9.

1.2. A jelentéshez felhasznált adatok

Az e jelentésben a kereskedelmi és a beruházási forgalom alakulását bemutató általános kereskedelmi statisztikák⁷ eltérő jelzés hiányában az Eurostat (és annak külkereskedelmi statisztikákat tartalmazó adatbázisa, a Comext) 2018. július 15-i állapot szerinti adatain⁸ alapulnak. Eltérő jelzés hiányában a rendelkezésre álló legfrissebb éves adatok az árukereskedelem esetében a 2017. évre, a szolgáltatások és a beruházások esetében pedig a 2016. évre vonatkoznak. A kedvezménykihasználtsági arányokra⁹ vonatkozó statisztikák az importáló országokban gyűjtött közigazgatási adatokon alapulnak. A kedvezménykihasználtsági arányok megmutatják, hogy a kereskedelmi megállapodásokban biztosított vámkedvezményeket mennyire használják ki a kereskedelmi forgalomban. A kedvezménykihasználtsági arány a kereskedelmi kedvezményben részesülő behozatal vagy kivitel hányadát a partnerország által biztosított kedvezményre *jogosult* behozatal vagy kivitel összértékének részarányaként fejezi ki, vagyis ez az arány a kedvezmény érvényesítésére jogosult behozatal vagy kivitel összértékének és a kedvezményrendszer hatálya alá tartozó tényleges behozatal/kivitel összértékének a hányadosa. A behozatal/kivitel abban az esetben tekintendő kedvezményre jogosultnak, ha az alkalmazott kedvezményes vám alacsonyabb, mint az alkalmazott legnagyobb kedvezményes vám. Következésképpen a legnagyobb kedvezményes elbánás szerint vámmentes kereskedelem nem szerepel a számításokban.

A szabadkereskedelmi partnerországokból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányok az Eurostat számadatain alapulnak. Az Eurostat a vámokat és a kereskedelmi forgalmat egymással összefüggésbe állítva adatkészletet hoz létre, amelyből a Bizottság információkat nyer ki arról, hogy adott termék milyen elbánásra jogosult, és arról, hogy ezt az elbánást mennyire használják ki. A kapott adatkészlet harmonizált és következetes¹⁰, és partnerországok és évek szerinti összehasonlítást tesz lehetővé.

Ezzel szemben az EU-ból a szabadkereskedelmi partnerországokba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányok kiszámításához a Bizottság az érintett importáló harmadik országok által gyűjtött közigazgatási adatokat használja fel. Ezek a statisztikák nem harmonizáltak. Következésképpen a partnerországok közötti vagy az uniós behozattal történő közvetlen összehasonlítások mindössze jelzésértékűnek tekintendők. A kedvezménykihasználtsági arányokat csak akkor tüntettük fel, ha kellően megbízható adatok álltak rendelkezésre.

⁷ Az egyes szabadkereskedelmi partnerországok áru- és szolgáltatáskereskedelmi forgalomra vonatkozó általános statisztikáit a bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza.

⁸ Ami a Közép-Amerikával kötött társulási megállapodást illeti, jelentős eltérések vannak az Eurostat statisztikái és a közép-amerikai statisztikák között, ezért a következetesség érdekében csak az Eurostat adatait használtuk fel.

⁹ Az egyes partnerországok kedvezménykihasználtsági arányára vonatkozó információk az 1. és a 2. mellékletben olvashatók.

¹⁰ Ugyanakkor némi hibahatárral számolni lehet, mivel az adatok nem tartalmazzak bizonyos, a behozatal kedvezményes jogállásában bekövetkezett változásokat, például az importőrök által az áruk vámkezelésre való bejelentése után benyújtott kedvezményigényeket és a kedvezményeknek az áruk átengedést követő ellenőrzése utáni, vámhatóság általi megtagadását.

1.3. A jelentés hatóköre és felépítése

Ez a jelentés naprakész tájékoztatást nyújt a Bizottság szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtása terén folytatott tevékenységeiről, és összefoglalja a 2017-ben legalább néhány hónapja alkalmazott, 62 partnerországgal kötött 35 jelentős kereskedelmi megállapodást (lásd az 1. táblázatot) érintő főbb fejleményeket. Az egyes megállapodásokra vonatkozó részletes tudnivalók az e jelentést kísérő bizottsági szolgálati munkadokumentumban találhatók.

- A 2. szakasz összefoglalja a megállapodások által felölelt legfontosabb területekre vonatkozó legfontosabb megállapításokat, részletezve az elért eredményeket és a még nyitott kérdéseket.
- A 3–6. szakasz a szabadkereskedelmi megállapodások lényegesebb jellemzőit tárgyalja azok fajtái szerint:
 - „Új generációs” szabadkereskedelmi megállapodások (3. szakasz)
 - mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségek (4. szakasz)
 - „Első generációs” szabadkereskedelmi megállapodások (5. szakasz) és
 - gazdasági partnerségi megállapodások (6. szakasz).
- A 7. szakasz a kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kötelezettségvállalások végrehajtásával foglalkozik.
- A 8. szakasz a szabadkereskedelmi megállapodások keretében zajló agrár-élelmiszeripari kereskedelemről nyújt áttekintést.
- A 9. szakasz a Bizottság által a szabadkereskedelmi megállapodások megismertetéséért és az igénybevételük fokozásáért végzett munkát vizsgálja.
- A 10. szakasz a jogérvényesítés jelenlegi állásával foglalkozik.

AZ UNIÓS KERESKEDELEM HELYZETE

2018

2. A FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK ÁTTEKINTÉSE

2.1. Háttér

A szabadkereskedelmi megállapodások jelentős mértékben előmozdítják a piacok megnyitását, valamint a kereskedelem és a beruházás szempontjából előnyös keretfeltételek megteremtését. A kereskedelmi megállapodások lehetővé teszik, hogy az uniós vállalkozások bővítsék kivitelüket és behozatalukat, ezzel hozzájárulva az EU bruttó hazai termékének (GDP) növekedéséhez. Emellett egyértelmű összefüggés mutatható ki az (uniós és külföldi) foglalkoztatás és a világ többi részére irányuló uniós kivitelből származó hozzáadott érték között¹¹. A szabadkereskedelmi megállapodásoknak azonban még különféle további céljai is vannak: általánosak és az adott partnerországra vagy térségre jellemzők egyaránt. Az EU elkötelezett amellett, hogy a kereskedelempolitika olyan értékek terjesztésére is kiterjedjen, mint az emberi jogok, a munkavállalói jogok és a környezet védelme, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelem.

A keleti szomszédságunk partnerországai közül Moldovával, Ukrajnával és Grúziával létrejött mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségekben nagy hangsúlyt kapott ezen országok jogszabályainak fokozatos közelítése az uniós vívmányokhoz. Az afrikai, karibi és csendes-óceáni (AKCS-) országokkal kötött gazdasági partnerségi megállapodások aszimmetrikusak, ugyanis partnerországaink vám- és kvótamentesen juthatnak az uniós piacra, ezenfelül technikai segítségnyújtásban és fejlesztési segélyben is részesülnek. A nyugat-balkáni országokkal kötött megállapodások ezeknek a jövőbeli uniós tagságra törekvő országoknak az európai távlatok melletti határozott kiállására épülnek.

A szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtása a jellegénél fogva a tárgyalási folyamatot követi, és úgy kell alakítani, hogy az egyes megállapodások egyedi szakpolitikai célkitűzéseinek teljesüléséhez vezessen. Érdemi következtetések csak a megállapodás többéves alkalmazását követően vonhatók le. A Bizottság a hatásaik vizsgálata céljából utólagos értékelésnek vetette alá az Európai Unió 2012-ben Chilével és 2016-ban Mexikóval kötött, „első generációs” szabadkereskedelmi megállapodását, és hamarosan befejezi az EU első, Dél-Koreával kötött „új generációs” megállapodásának részletes elemzését. A 2016-ban Kanadával kötött átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA) hatály és tartalom szempontjából újabb mérföldkövet jelentett, ezt pedig a végrehajtása is tükrözi majd.

Minél nagyratörőbb és átfogóbb egy kereskedelmi megállapodás, annál bonyolultabb és erőforrás-igényesebb a végrehajtása. Ezért napjainkban még lényegesebbé vált a főbb szabadkereskedelmi megállapodásaink működésének rendszeres és módszeres ellenőrzése. Az új megállapodások tárgyalása és a meglévők korszerűsítése során hasznosítható információkhoz juthatunk, ha megállapítjuk, mi az, ami a különböző megállapodásainkban működik, és mi az, ami nem. A Bizottság ezért kiemelten fontosnak tartja, hogy a tárgyalási folyamat és a végrehajtási szakasz közötti átmenet gördülékeny legyen, és fokozottan készüljünk az új megállapodások ideiglenes alkalmazásának kezdetére, ahogy ez a CETA és a Japánnal kötött gazdasági partnerségi megállapodás esetében is megfigyelhető volt. A

11 Lásd José M. Rueda-Cantuche és Nuno Sousa 2016. februári cikkét: „EU Exports to the World: Overview of Effects on Employment and Income” (Az EU-nak a világ többi részébe irányuló kivitele: a foglalkoztatásra és a jövedelemre gyakorolt hatások áttekintése), elérhető a következő internetcímen: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/february/tradoc_154244.pdf

szabadkereskedelmi megállapodások hatékony végrehajtása tehát a kereskedelempolitikai ciklus részének tekinthető.

2.2. Árukereskedelem¹²

A szabadkereskedelmi megállapodások keretében folytatott uniós kereskedelem összértéke 2017-ben 1179 milliárd EUR volt, ami a harmadik országokkal folytatott uniós kereskedelem összértékének (ugyanazon évben mintegy 3737 milliárd EUR) 32 %-át tette ki. A szabadkereskedelmi megállapodások keretében folytatott kereskedelemben legnagyobb partnerük Svájc volt az EU teljes külkereskedelmének 7 %-ával, majd Törökország következett 4,1 %-kal, Norvégia 3,4 %-kal és Dél-Korea 2,7 %-kal. Az uniós szabadkereskedelmi megállapodások alapján 2017-ben megvalósult teljes behozatal megközelítőleg 542 milliárd EUR-t, a teljes kivitel pedig nagyságrendileg 637 milliárd EUR-t tett ki.

Az áruforgalom 2017-ben összességében növekedett, különösen az uniós kivitel tekintetében. Amennyiben az uniós kivitel csökkent, azt a jelek szerint főként az érintett partnerország gazdaságát befolyásoló külső tényezők¹³ okozták, tehát nem a szabadkereskedelmi megállapodás helytelen működésének a következménye volt. A kereskedelmi forgalom ágazati elemzése alapján jelentősen bővült az agrár-élelmiszeripari termékek és a gépjárművek uniós kivitele az „új generációs” szabadkereskedelmi partnerországaink egy részébe. Ugyanakkor még rengeteg kiaknázatlan lehetőség kínálkozik bizonyos ágazatokban, például a szállítóeszközök és a gépek szektorában, ahol a kivitel és a lehetséges vámmegtakarítás mögöttes értéke viszonylag magas az összes uniós tagállam és a szabadkereskedelmi partnerországok körében. A Kereskedelmi Főigazgatóság által a közelmúltban végzett vizsgálat például kimutatta, hogy az uniós exportőrök mintegy 15 milliárd EUR-t takaríthatnának meg, ha teljes mértékben kihasználnák a 18 uniós szabadkereskedelmi megállapodás kínálta kedvezményeket¹⁴.

2.3. Kedvezménykihasználtsági arányok¹⁵

A szabadkereskedelmi partnerországokból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány

2017-ben kedvező fejlemények voltak tapasztalhatók a latin-amerikai országok közül különösen Chile és Mexikó, az EFTA-partnerországok közül pedig Norvégia és Svájc esetében, amely országok jobban ki tudták használni az EU által a szabadkereskedelmi megállapodásokban biztosított kedvezményeket. A szabadkereskedelmi földközi-tengeri partnerországok összességében véve jól ki tudták használni az e megállapodások szerinti

¹² Forrás: Eurostat.

¹³ Az egyedi politikai és geopolitikai körülmények befolyásolhatják a kereskedelmi forgalmat, ahogy más, a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásához nem feltétlenül kapcsolódó tényezők is.

¹⁴ Lásd Lars Nilsson és Nicolas Preillon tanulmányát (2018), elérhető a következő internetcímen: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156931.pdf

¹⁵ A mögöttes elgondolást részletesebben ismerteti a fenti 1.3. pont. A partnerországonkénti kedvezménykihasználtsági arányokat az 1. és 2. melléklet tartalmazza.

kedvezményeket, ahogy az andoki országok egy része, például Ecuador is. A közép-amerikai országoknál – főként Salvadornál és Panamánál – szintén javuló tendencia figyelhető meg.

Az EU-ból a szabadkereskedelmi partnerországokba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányok

Az EU-ból a szabadkereskedelmi partnerországokba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányok kiszámítása sok esetben még mindig nehézséget jelent, mivel semmilyen adat nem áll rendelkezésre, vagy a rendelkezésre álló adatok nem megbízhatóak. Megjegyzendő, hogy az EU-ból a szabadkereskedelmi partnerországokba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági aránnyal kapcsolatos adatok az előző évhez hasonlóan most *sem* voltak könnyen beszerezhetőek az összes partnerországtól, és esetenként a kapott adatok megbízhatatlannak vagy következtetlennak bizonyultak.¹⁶ Ennek oka, hogy mindegyik partnerország saját módszerrel gyűjt és szolgáltat adatokat a behozatalról. Egyes esetekben az adatok elégtelenségének oka a kapacitásbeli hiányosságok és a szakértelem hiánya volt, az országok egy része pedig azt állította, hogy egyáltalán nem gyűjt ilyen adatokat.

A Bizottság a szabadkereskedelmi megállapodásokban a felek közötti rendszeres adatszere előmozdítása céljából meghatározott intézményi struktúrákon keresztül már felhívta az érintett partnerországok figyelmét erre a problémára. A legutóbbi szabadkereskedelmi megállapodások – a CETA-tól kezdve – már kötelező erejű rendelkezést tartalmaznak a kereskedelmi adatok rendszeres cseréjéről.

A Bizottság rendelkezésére álló információk alapján több szabadkereskedelmi partnerország esetében is javult az uniós kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány: Dél-Koreában például immár négy egymást követő évben nőtt a kedvezménykihasználtsági arány, ahogy Grúziában és Chilében is hasonlóan alakult. A kedvezménykihasználtsági arány az EU-ból a legnagyobb szabadkereskedelmi partnerországunkba, Svájcba irányuló kivitelnél stabilan 80 % körül maradt. E kedvező fejlemények ellenére az uniós exportőröknek még van mozgástere a szabadkereskedelmi megállapodások jobb kihasználásában. A Bizottság arra törekszik, hogy minél több uniós vállalkozás éljen a szabadkereskedelmi megállapodások kínálta lehetőségekkel, ehhez különféle intézkedéseket hoz az azzal a céllal, hogy aktuálisabb tájékoztatást és gyakorlati iránymutatást nyújtson olyan bonyolult kérdésekben, mint a származási szabályok. A Bizottság emellett az uniós tagállamokkal és az üzleti világ képviselőivel szorosan együttműködve dolgozik a Piacrajutási Adatbázis és a Trade Helpdesk (kereskedelmi információs szolgálat) fejlesztésén, hogy a kis- és középvállalkozások (kkv-k) igényeihez igazítsa őket.

¹⁶ Például a kedvezményes behozatalról szolgáltatott adatok néha kedvezmény hatálya alá nem tartozó tarifacsoportokat is tartalmaznak. Esetenként számottevő az eltérés a bejelentett teljes behozatal és az Eurostat által nyilvántartott kivitel között. A Bizottság ezeket az eltéréseket oly módon igazítja ki, hogy törli a kereskedelmet azokban a tarifacsoportokban, amelyeknél a Kereskedelmi Főigazgatóság Piacrajutási Adatbázisa szerint nem létezik vámkedvezmény (például ha az MFN=0).

2.4. Szolgáltatások és beruházások

Minden „új generációs” szabadkereskedelmi megállapodás, valamint mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás ambiciózus rendelkezéseket tartalmaz a szolgáltatásokat és a beruházásokat illetően. A legutóbbiak (például a CETA és a Japánnal kötött gazdasági partnerségi megállapodás) hozzájárulnak egy olyan keretszabályozás kialakításához és megszilárdításához, amely megkönnyíti a szolgáltatásnyújtást, miközben a fogyasztókat is védi. A CETA, valamint a Szingapúrral és Vietnammal kötött uniós szabadkereskedelmi megállapodások a legkorszerűbb beruházásvédelmi rendelkezéseket is magukban foglalnak. Az uniós szabadkereskedelmi megállapodások túlmutatnak a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) szabályain, mivel a beruházásokat nemcsak a szolgáltatások terén, de a legtöbb gazdasági ágazatban, így a feldolgozóiparban és a mezőgazdaságban is liberalizálják. Ezzel megkönnyítik az uniós szolgáltatók és beruházók számára üzleti tevékenységeik folytatását, ugyanis kiszámíthatóbb környezetet teremtenek, és erősítik a jogbiztonságot.

Mindemellett lebontott adatok hiányában nehezebb mérni, hogy a szabadkereskedelmi megállapodások pontosan milyen hatást gyakorolnak a szolgáltatáskereskedelemre és a közvetlen külföldi befektetésekre (kkb). Így a szabadkereskedelmi megállapodások szolgáltatásokra gyakorolt hatásait mélyrehatóbban kell vizsgálni, hogy tisztább képet kapjunk. Az alábbiakban az eddigi legfontosabb megállapításokat ismertetjük:

- ✓ A szolgáltatáskereskedelem a Dél-Koreával, Kolumbiával, Ecuadorral, Peruval és Közép-Amerikával kötött „új generációs” szabadkereskedelmi megállapodások hatálybalépése óta bővült. Közép-Amerika esetében például a szolgáltatáskereskedelem 2016-ban az összkereskedelem értékének közel 40 %-át tette ki, és ennek a növekedésnek több mint fele pedig Panamának volt köszönhető.
- ✓ A Chilével és a Mexikóval kötött „első generációs” megállapodások esetében is hasonló javuló tendencia figyelhető meg. A korszerűsített megállapodások további javulást eredményezhetnek. Különös tekintettel arra, hogy Mexikó vállalta, hogy átfogó és ambiciózus koncessziók útján megnyitja szolgáltatási piacait az uniós beszállítók előtt.
- ✓ A földközi-tengeri partnerországainkkal kötött „első generációs” megállapodások csak igen korlátozott rendelkezéseket tartalmaznak a beruházásokról és a szolgáltatásokról, mivel elsősorban az árukra koncentrálnak. A szolgáltatáskereskedelem és a beruházások alakulása általában véve pozitív, noha a közelmúltban az instabilitás és biztonsági aggályok miatt visszaesés volt tapasztalható egyes országok turisztikai szolgáltatásaiban.
- ✓ Az uniós vállalkozások által Svájcban – illetve a svájci vállalkozások által az EU-ban – nyújtott szolgáltatások kereskedelmének értéke gyorsan növekszik, és az Unió számára pozitív egyenleget mutat.
- ✓ A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások alapján Ukrajnával és Moldovával folytatott szolgáltatáskereskedelmi és beruházási forgalom 2016-ban is tovább bővült a gazdasági és politikai válságból való kilábalást követően, Grúziáról azonban ez még nem mondható el.

- ✓ A hatályos gazdasági partnerségi megállapodások közül csak a karibi országokkal kötött megállapodás terjed ki szolgáltatásokra, a beruházások liberalizálására és más, kereskedelmi vonatkozású témakörre, míg a többi gazdasági partnerségi megállapodás időszakonkénti felülvizsgálati záradékot tartalmaz e kérdéskörök későbbi megtárgyalása céljából.

2.5. Előrehaladás és a főbb nyitott kérdések

A Bizottság a szabadkereskedelmi megállapodások intézményi keretének igénybevételével, a partnerországokkal együttműködve kezeli a konkrét problémákat, ahogy ezt 2017-ben is sikerrel tette¹⁷. Az alábbiakban az eddig elért főbb eredmények és jelenleg még megválaszolatlan kérdések közül ismertetünk néhányat:

Állat- és növényegészségügyi (SPS) intézkedések

- ✓ Chile megnyitotta piacát az uniós marhahús előtt azzal, hogy módosította a kiviteli állategészségügyi bizonyítványra vonatkozó feltételeket, ezáltal az utolsó akadály is elhárult a bontott hús kivitele előtt.
- ✓ Peru szinte korlátlanra tette az Unióból származó tejtermékek piacra jutását.
- ✓ Kolumbia, Costa Rica és Panama javított az állat- és növényegészségügyi eljárásain, többek között bevezette az uniós létesítmények előlistázását.
- ✓ Moldova állat- és növényegészségügyi stratégiát fogadott el, és meg is kezdte annak végrehajtását, Grúzia pedig jogalkotási ütemtervet fogadott el.
- Dél-Korea változatlanul fenntartja az európai marhahúskivitelre vonatkozó tilalmát. Ez a kérdés az állat- és növényegészségügyi bizottság 2017. szeptember 6-i ülésén is felmerült.
- Kolumbiában továbbra is vannak nehézkes állat- és növényegészségügyi eljárások a növényi termékekkel kapcsolatosan. Peru kismértékű előrelépést tett a húskészítmények behozatalára vonatkozó harmonizált tanúsítvány jóváhagyását illetően.
- A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokban részt vevő partnereink egy részének, például Grúziának, még mindig fejlesztésre szorul az intézményi kapacitása az élelmiszer-biztonsági ellenőrzése terén. Moldovának bővítenie kell az állatbetegségek ellenőrzéséhez és felügyeletéhez rendelkezésre álló laboratóriumi diagnosztikai kapacitását.

Technikai és adminisztratív kereskedelmi akadályok

- ✓ Mexikó felszámolta a gyógyászati termékek és mezőgazdasági vegyi anyagok nyilvántartásba vételét és engedélyezését gátló korlátozásokat.

¹⁷ Lásd még a Bizottságnak a kereskedelem és a befektetések útjában álló akadályokról szóló 2018. évi jelentését: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156978.pdf

- ✓ Törökország felszámolta a réz- és alumíniumtörmelékre vonatkozó kiviteli korlátozásokat, és kivonta a papírtermékeket az importfelügyeleti rendszerének hatálya alól.
- ✓ Kolumbia módosította jogszabályait, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremtsen a hazai és importált szeszes italok importja és értékesítése számára, és bejelentette, hogy egyenlő versenyfeltételeket fog biztosítani az importált teherautók számára (bár ezek a kötelezettségvállalások még végrehajtásra várnak).
- Ukrajna továbbra is tiltja a farönkök kivitelét, mivel csak csekély előrehaladás történt annak a függőben lévő erdészeti jogszabálynak az elfogadása érdekében, amelynek meg kellene szüntetnie ezt a kereskedelmi korlátozást.
- Bizonyos földközi-tengeri országok, köztük Algéria, Egyiptom, Marokkó és Tunézia nehézkes nyilvántartásbavételi rendszereket, tanúsítási eljárásokat, kikötői technikai ellenőrzéseket és szállítás előtti áruvizsgálatot alkalmaz az ipari termékekre vonatkozóan, illetve helyi tartalmi követelményeket a közbeszerzési eljárásokban.
- Törökországban a kereskedelemkorlátozó intézkedések között volt az uniós traktorkivittel szembeni hátrányos megkülönböztetés, a bőrtermékekre vonatkozó kiviteli korlátozások, valamint Törökország gyógyszeripari lokalizációs politikája.

Földrajzi jelzések

- ✓ A „Prosecco” uniós földrajzi jelzés és a hozzá tartozó nemzetközi védjegy immár Moldovában is jogi védelmet élvez.
- Dél-Korea esetében nehézségek merültek fel a szabadkereskedelmi megállapodás értelmében oltalmazott uniós földrajzi jelzések jegyzékének bővítése kapcsán.

Közbeszerzés

- ✓ Ukrajna átfogó közbeszerzési ütemtervet fogadott el, ezzel újabb lépést tett az átláthatóbb és nyíltabb közbeszerzési rendszer felé.
- Átláthatóság hiányában az uniós versenytársak a keleti partnerség egyes országaiban még nem élvezhetik a helyi közbeszerzési piacok megnyitásának előnyeit.

Üzleti klíma, beruházások és a kkv-k piacra jutása

- ✓ Mexikó javította a közvetlen külföldi befektetéshez jutás feltételeit azzal, hogy megszüntette a tőkekorlátozásokat olyan fontos ágazatokban, mint a távközlés, az energetika és a biztosítás.

- ✓ Az euromediterrán régió számos országa módosította a beruházásokat szabályozó jogszabályait azzal a szándékkal, hogy több közvetlen külföldi befektetést sikerüljön vonzaniuk: Egyiptom és Tunézia például új beruházási jogszabályt fogadott el, Algéria módosította beruházási törvényét, Palesztina több, a beruházási környezet javítását célzó jogszabályt fogadott el, Jordánia és Marokkó pedig új intézményeket hozott létre a beruházásfejlesztés érdekében. Ezen intézkedések sikere szempontjából kulcsfontosságú lesz a hatékony végrehajtás.
- A Nyugat-Balkán és a keleti szomszédság egyes országaiban továbbra is gondot okoz a korrupció és a rossz kormányzás az uniós vállalkozások számára.

3. ÚJ GENERÁCIÓS SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK: DÉL-KOREA, KOLUMBIA–ECUADOR–PERU, KÖZÉP-AMERIKA, KANADA

E jelentés alkalmazásában az „új generációs” szabadkereskedelmi megállapodások a kiválasztott harmadik országokkal 2006 után megtárgyalt szabadkereskedelmi megállapodások. Az alkalmazott megállapodások közül a Dél-Koreával, a Kolumbiával, Peruvál és Ecuadorral, a Közép-Amerikával, valamint a Kanadával kötött megállapodások tartoznak ebbe a kategóriába. Ezek a megállapodások rendszerint túlmutatnak a vámcsökkentésen és az árukereskedelmen, és a szolgáltatásokra és a közbeszerzésre is kiterjed a hatályuk. A Dél-Koreával és a Kanadával kötött megállapodások a beruházások fokozott liberalizálására vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz, a CETA pedig ezenfelül a beruházásvédelemmel (noha az erre vonatkozó rendelkezéseket még nem alkalmazzák ideiglenesen) és szabályozási együttműködéssel is foglalkozik. A 2010 óta létrejött összes „új generációs” kereskedelmi megállapodás központi elemét képezik a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos határozott rendelkezések.

3.1. EU–DÉL-KOREA SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁS

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

A szabadkereskedelmi megállapodás alkalmazása hét éve vette kezdetét. Az Európai Unió Dél-Koreával folytatott kereskedelme 2017-ben erőteljesebben (az elmúlt 7 évben évente átlagosan 5,7 %-kal) nőtt, mint az EU és harmadik országok közötti teljes külkereskedelem, amely 3,8 %-kal bővült; e fejlemény egyik pillére pedig a szabadkereskedelmi megállapodás volt. Az uniós behozatal az uniós kivitelnél nagyobb mértékben bővült, ami az uniós gazdaság fellendülésének és az uniós oldalon mutatkozó jelentős belső keresletnek tudható be.

A Dél-Koreába irányuló uniós gépjárműexport ismét 7,3 %-kal nőtt, miután 2016-ban 7,5 %-kal visszaesett.

Az agrár-élelmiszeripari ágazatban a Dél-Koreába irányuló uniós kivitel 10 %-kal, az EU-ba irányuló dél-koreai behozatal pedig 11 %-kal bővült, ezzel felülmúlta az összes többi szabadkereskedelmi partnerország összesített uniós agrár-élelmiszeripari exportjának és importjának a növekedési rátáját (amely 4 %, illetve 5 % volt). Az uniós exportőrök az érzékeny mezőgazdasági termékek vámkontingensét¹⁸ is jobban kihasználták, mint az előző két évben.

Az EU 2017-ben 2,6 milliárd EUR többletet regisztrált a Dél-Koreával folytatott agrár-élelmiszeripari kereskedelemben. A 2010 és 2017 közötti időszakot vizsgálva a Dél-Koreába irányuló uniós agrár-élelmiszeripari kivitel 113 %-kal, a Dél-Koreából az EU-ba irányuló behozatal pedig 212 %-kal nőtt (noha az utóbbi nagyon csekély, 65 millió eurós értékről emelkedett 203 millió euróra).

Az EU-ból Dél-Koreába irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány 74,3 % volt, ami az eddigi legmagasabb érték. A Dél-Koreából az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány a 2016. évi 87 %-ról 88 %-ra emelkedett 2017-ben.

¹⁸ A vámkontingens védett hazai termékek megadott időszakban történő behozatalára vonatkozó mennyiségi küszöbérték. A küszöbértéket meghaladó behozatal után magasabb vámot kell fizetni.

A Dél-Koreával folytatott uniós szolgáltatáskereskedelem az Unión kívüli szolgáltatáskereskedelem körülbelül 1 %-át teszi ki. Az uniós szolgáltatásexport 2010 és 2016 között 70 %-kal bővült. Az uniós export 2016-ban kismértékben, 3,6 %-kal, az uniós import pedig 3,3 %-kal csökkent 2015-höz képest. Ugyanebben az időszakban a nem uniós rezidensek belföldi befektetésállománya 46 %-kal, az uniós rezidensek külföldi befektetésállománya (az uniós befektetések Dél-Koreában) pedig 34 %-kal növekedett.

Dél-Korea olasz borra szomjazik

A Col d'Orcia borászat 1890 óta termel bort Toszkánában, és a régióra jellemző Brunello di Montalcino borról ismert. A Col d'Orcia immár 45 éve exportálja borát világszerte, élve az EU kereskedelmi megállapodásai kínálta lehetőségekkel. A Col d'Orcia különösen jelentős piacává vált Dél-Korea, amióta az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás eltörölte a vámokat, lehetővé téve ezzel, hogy a vállalkozás versenyképesebb áron kínálja termékeit. A Col d'Orcia jelenleg több mint 1500 üveg bort exportál évente.

Az Insplorion svéd nanotechnológiai vállalat meghódítja Dél-Koreát

Az Insplorion svéd vállalat a legkorszerűbb nanotechnológia felhasználásával gyárt igen nagy teljesítményű akkumulátorérzékelőket, levegőminőség-érzékelőket és kutatási felszereléseket. Az Insplorion olyan technológiákat kínál, amelyekkel mérhető és csökkenthető a légszennyezettség, valamint növelhető az energialeadás, különösen a töltési sebesség alacsonyabb költségek melletti fokozása révén. Megoldásai az elektromos járművek hatótávolságának növelésétől az olcsóbb energiatároláson át a biztonságosabb akkumulátorok gyártásáig a legkülönbözőbb célokra felhasználhatók. Mivel egyre nagyobb ütemben zajlik a városiasodás és növekszik a légszennyezettség olyan országokban, mint Dél-Korea, ugrásszerűen bővült a kereslet a versenyképes levegőminőség-érzékelők iránt. Az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás nagyban megkönnyítette az Insplorion számára, hogy nanotechnológiára épülő kutatási eszközeit dél-koreai akkumulátorgyártóknak értékesítse. A megállapodás kedvezően hat az Insplorion és dél-koreai partnerei közötti stratégiai együttműködésre is, ami nélkülözhetetlen az innováció előmozdításához.

Az uniós kereskedelmi megállapodás hozzájárul a munkahelyteremtéshez a német gépiparban

Az 1775-ben alapított Kolbus a németországi Észak-Rajna–Vesztfáliában működő vállalat, amely könyvkötő és papírfeldolgozó gépek gyártásával foglalkozik. Az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodásnak köszönhetően a német gyártó jövedelmező piacokat talált Dél-Koreában. A Kolbus 2015-ben megkészserezte a Dél-Koreába irányuló kivitelét. A Kolbus sikerében döntő szerepet játszott, hogy megállapodás értelmében a vám 8 %-ról nullára csökkent, ami gépenként legalább 25 000 EUR potenciális megtakarítást eredményezett. A gépek jelentik Németországot

második legfontosabb exportcikkét közel 3,14 milliárd eurós összértékkel, mindössze a gépjárművek előzik meg őket (évi 6 milliárd eurós kiviteli értékkel).

Munkavállalói jogok

A Bizottság továbbra is komoly aggályainak adott hangot, és határozottabb üzeneteket intézett az új dél-koreai kormány felé a szabadkereskedelmi megállapodás keretében tett munkajogi kötelezettségvállalások miatt.

Az említett konkrét problémák között szerepelt az arra vonatkozó munkaügyi reformok tekintetben tett elégtelen előrehaladás, hogy biztosított legyen a Korea Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben való tagságából következő kötelezettségnek való megfelelés az egyesülés szabadsága elvének és a kollektív alkuhoz való jognak a tiszteletben tartása¹⁹. A Bizottság emlékeztetett az [Európai Parlament jelentésére](#)²⁰ és a civil társadalom arra irányuló kéréseire is, hogy kezdjenek hivatalos vitarendezési eljárást a szabadkereskedelmi megállapodás kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel foglalkozó fejezete alapján.

Az EU fellépéseit követően Dél-Korea a közelmúltban tájékoztatta az EU-t azokról a lépésekről, amelyeket a kormány országos szinten szándékozik tenni a még hátralevő négy alapvető ILO-egyezmény megerősítése felé (lásd: [A kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó bizottság 6. ülésén folytatott megbeszélés összefoglalója](#)). Dél-Korea álláspontja, hogy előbb végrehajtja a szükséges jogszabályváltozásokat, mielőtt eleget tenne az ILO-egyezményeknek. Dél-Korea megtett néhányat az EU felé kommunikált lépések közül. A Bizottság továbbra is szorosan nyomon követi ezt a folyamatot, és annak megfelelően reagál majd a dél-koreai fejleményekre.

Az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás utólagos értékelése

A Bizottság „A mindenki számára előnyös kereskedelem” című közleményének megfelelően jelenleg készíti elő az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás teljesítésének első utólagos részletes elemzésének kiadását. A levont tanulságok alapján javítható más, jelenleg tárgyalási szakaszban lévő szabadkereskedelmi megállapodások kialakítása, és hatékonyabban végrehajthatók a közelmúltban kötött szabadkereskedelmi megállapodások.

¹⁹ 87. számú egyezmény az egyesülési szabadságról, 98. számú egyezmény a szervezkedési jog és a kollektív tárgyalási jog elveinek alkalmazásáról, 29. számú egyezmény a kényszer- vagy kötelező munkáról, és 105. számú egyezmény a kényszerszermunka felszámolásáról.

²⁰ Az Európai Parlament 2017. május 18-i állásfoglalása az Európai Unió és a Koreai Köztársaság közötti szabadkereskedelmi megállapodás végrehajtásáról (2015/2059(INI)).

3.2. A KOLUMBIÁVAL, ECUADORRAL ÉS PERUVAL KÖZÖTT UNIÓS KERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK

A Kolumbiával és Peruval kötött kereskedelmi megállapodás végrehajtása öt éve tart, és megfelelően zajlik. A megállapodás hatására stabilizálódtak a csökkenő nyersanyagárak, ami 2015–2016-ban érződött az Andok Közösség országainak gazdaságán. A megállapodás fontos üzleti lehetőségeket teremtett, amelyekkel egyre több vállalkozás él mindkét oldalon. 2017 januárjában Ecuador csatlakozott a Kolumbiával és Peruval kötött megállapodáshoz.

A megállapodás rendkívül kedvező hatást gyakorolt a kkv-kra. Például a kolumbiai statisztikák szerint még a bányászati ágazat figyelmen kívül hagyása esetén is összesen 1155 kolumbiai vállalkozás exportált az Európai Unióba 2017-ben, közülük 328 kis- és középvállalkozás, 582 pedig mikrovállalkozás volt.

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

2017-ben megfordult a 2015-ben 2016-ban tapasztalt tendencia, ugyanis mindhárom partnerország az EU-val folytatott kétoldalú kereskedelem élénküléséről számolt be: Kolumbia 7 %-os, Peru 16 %-os, Ecuador pedig a megállapodás végrehajtásának első évében figyelemreméltó, 20 %-os növekedést regisztrált.

A Kolumbiából és Peruból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány stabilan 97 %, illetve 96 % maradt, Ecuador esetében pedig 97 %-os volt a kedvezmények kihasználtságának aránya. Az EU-ból Kolumbiába irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány 2017-ben 68 % volt, ami némi csökkenést jelent a 2016. évi 71 %-hoz képest, míg Peru esetében 52 %, Ecuador esetében pedig 42 % volt ez az arány.

A mezőgazdasági termékek három andoki partnerországba irányuló uniós kivitele folyamatosan nőtt, és az állat- és növényegészségügyi fejezet teljes körű végrehajtása után további bővülése várható. Kolumbia és Peru 2017-ben jobban kihasználta a vámkontingenseiket, és ugyanez elmondható az uniós exportőrökről is. A megállapodáshoz nemrég csatlakozott Ecuador esetében egyelőre mindkét oldalon csekély a vámkontingensek kihasználtsága. 2017-ben Ecuadorra is kiterjesztették a banánkereskedelmi stabilizációs mechanizmust. A mezőgazdasági ágazat mellett több ipari ágazatra, többek között a gyógyszeriparra, a gépiparra és a gépjárműiparra is kedvező hatást gyakorolt a piacrajutási feltételek javulása.

A szolgáltatáskereskedelem viszonylag stabil maradt, az EU mindegyik partnere esetében jelentős többletet regisztrált. Az EU őrzi a legjelentősebb külföldi befektetői pozícióját Kolumbiában és Peruban. Az uniós külföldi befektetésállomány Ecuadorban továbbra is viszonylag csekély a bonyolult jogszabályok és jogi eljárások, valamint a szerződések bírósági érvényesítésének hiányosságai miatt.

A perui és kolumbiai gyümölcs alapvető hozzávalója egy luxemburgi cég növekedésének

Harald-Sven Sontag vállalkozása, a luxemburgi székhelyű TUKI egzotikus

gyümölcsökből készít ivóleveket, amelyeket Luxemburgban, Belgium, Franciaországban és Németországban értékesít. Sontag célja, hogy minőségi, természetes termékeket kínáljon, ezért vállalkozása Kolumbiából importált tuskés annónát, quitói narancsot és vadszedret dolgoz fel. A Luxemburgon kívüli értékesítés a vállalkozás árbevételének 20 %-át teszi ki, Harald-Sven Sontag pedig jelenleg arra törekszik, hogy megkétszerezze az eladásokat.

A TUKI az uniós kereskedelmi megállapodásnak köszönhetően és a növekvő népszerűsége okán egyre növekvő gyümölcsszükségletére tekintettel immár azt tervezi, hogy közvetlenül kolumbiai termelőktől szerzi be a gyümölcsöket. A közvetlen felvásárlás révén Harald-Sven Sontag tovább bővítheti vállalkozását.

Ausztriában gyártott kabinos felvonó Bogotában

Az ausztriai Vorarlbergben működő Doppelmayr kis műhelyből a világ vezető felvonógyártójává nőtte ki magát. Az EU–Kolumbia szabadkereskedelmi megállapodás elősegítette, hogy a Doppelmayr Dél-Amerikában terjeszkedhessen. Az EU–Kolumbia megállapodásnak köszönhetően a Doppelmayr óránként 2600 fő szállítására alkalmas kabinos felvonót épített, amely a tervek szerint 2018-tól áll üzembe Bogotá tömegközlekedési rendszerének részeként. A Doppelmayr sikeréből a helyi osztrák beszállítók részesednek: a Wolfurt környékén működő vállalkozásokkal kötött szerződések értéke meghaladja az 50 millió EUR-t. A Doppelmayr évente mintegy 158 millió euróval járul hozzá Vorarlberg gazdaságához, az osztrák vállalkozásoktól érkező megrendelések összértéke pedig éves szinten 325 millió EUR.

Az EU–Kolumbia szabadkereskedelmi megállapodásnak köszönhetően szárnyal a Kaeser Kompressoren

A Kaeser Kompressoren a németországi Bajorországban 100 éve alapított, közepes méretű családi vállalkozás, amely sűrített levegős rendszereket gyárt a bajorországi Coburgban és a tübingiai Gerában működő üzemekben. Jelenleg 6000 munkavállalót foglalkoztat világszerte, és termékeinek 90 %-át exportálja a világ különböző országaiba. A Kolumbiával kötött uniós kereskedelmi megállapodás – különösen a behozatali vámok fokozatos csökkentése és 2019-re való megszüntetése révén – lehetővé tette, hogy a Kaeser bővítse Kaeser Compresores nevű kolumbiai leányvállalatát. A Kaeser Compresores de Colombia 200 munkavállalót foglalkoztat.

„A Kolumbiával kötött uniós kereskedelmi megállapodás a behozatali vámok fokozatos csökkentése révén lehetővé tette, hogy vállalatunk növelje eladásait a kolumbiai piacon” – nyilatkozta Nelson Lopez, a Kaeser Compresores de Colombia ügyvezető igazgatója.

A végrehajtás terén tett előrelépések és megválaszolatlan kérdések

2017-ben több pozitív lépés is történt. Miután az EU keresetet indított Kolumbia ellen a WTO-ban, Kolumbia módosította a szeszes italokról szóló jogszabályát és megszüntette az importált szeszes italokra vonatkozó korlátozásokat. Ezzel párhuzamosan Kolumbia bejelentette, hogy egyenlő versenyfeltételeket teremt az importált tehergépjárművek számára, bár ezek a kötelezettségvállalások még végrehajtásra várnak. Kolumbia ezenkívül pontosította a megállapodás közbeszerzésről szóló mellékletében foglalt kötelezettségvállalásait, amelyek végrehajtásával várhatóan megkönnyíti az uniós vállalkozások számára, hogy helyi pályázatokon induljanak. Peru szinte korlátlanra tette a tejtermékek piacra jutását.

A Bizottság a partnerországokkal együttműködve a kereskedelmi bizottságban foglalkozik olyan, még megválaszolatlan kérdésekkel, mint a kereskedelem technikai akadályai Kolumbiában vagy a hátrányos adóügyi megkülönböztetés Peruban. Ez utóbbi esetben Peru kedvezményes adóügyi megítélésben részesíti a pisco nevű italt, ami hátrányosan érinti az importált szeszes italokat. Az uniós agrár-élelmiszeripari kivitel továbbra is korlátozásokba ütközik Ecuadorban a kötelező behozatali engedélyek nehézkes beszerzése és a vámkontingensekre alkalmazott önkényes korlátok miatt. Az EU emellett változatlanul arra törekszik, hogy elfogadtassa három andoki szabadkereskedelmi partnerországával a harmadik országon áthaladó származó termékek szállítmányainak megbontását.

Munkavállalói és környezetvédelmi jogok

Az EU andoki szabadkereskedelmi partnerországai egyre nyitottabbnak mutatkoznak a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetben foglalt munka- és környezetvédelmi jogi rendelkezések végrehajtásának megvitatására. Az Unió mindhárom partnerországgal együttműködésbe kezdett: Peruval a munkaügyi ellenőrzés és a munkajogviszonyok hivatalossá tétele, Kolumbiával pedig a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény (CITES) végrehajtása, a körforgásos gazdaság és a vállalati társadalmi felelősségvállalás terén. Ecuadorral egész éven át figyelemfelkeltő és kapacitásépítő intézkedéseket hajtott végre, hogy segítséget nyújtson a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezet végrehajtásának kezdeti szakaszában.

Mindhárom andoki szabadkereskedelmi partnerország előtt vannak még jelentős kihívások. Perunak nagymértékben javítania kell a belső konzultációs mechanizmusait, és fokoznia kell a lényegi kötelezettségeinek teljesítése érdekében. A kolumbiai civil társadalom képviselői által megfogalmazott, ismételt kérésekre válaszul, a meglévő konzultációs mechanizmusok kiegészítéseképpen belső tanácsadó csoportot hoztak létre Kolumbiában. Ecuadorral konstruktív kapcsolat alakult ki a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezet végrehajtásának első évében, most pedig a konkrét intézkedések kerültek a munka homlokterébe.

3.3. EU–KÖZÉP-AMERIKA TÁRSULÁSI MEGÁLLAPODÁS

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

Az Európai Unió és hat közép-amerikai ország (Panama, Costa Rica, Honduras, Guatemala, Nicaragua és Salvador) között létrejött társulási megállapodás részét képező szabadkereskedelmi megállapodás öt évvel a hatálybalépését követően új lendületet kapott, ugyanis a Közép-Amerikába irányuló uniós kereskedelmi forgalom 7,2 %-kal nőtt 2017-ben.

A közép-amerikai országok és az EU közötti kereskedelmi forgalom 11 milliárd EUR-t tett ki, de a megállapodás és annak intézményi kerete a régióban végrehajtott uniós programokkal együtt a regionális gazdasági integrációt is előmozdította Közép-Amerikában. A régióból az EU-ba irányuló behozatal a régió hat országából ötben töretlenül ívelt felfelé. A Közép-Amerikába irányuló uniós kivitel összességében véve szintén bővült, noha szerényebb mértékben.

A vámkontingensek kihasználtsága mindkét régió esetében javult 2017-ben, már ami bizonyos termékeket illet. Közép-Amerika teljes mértékben kihasználta a cukorra és az ömlesztett rumra vonatkozó vámkontingensét, az uniós exportőrök pedig a korábbiakhoz képes jobban kihasználták a rendelkezésükre álló vámkontingenseket, különösen a tejpor esetében (91 %).

A Közép-Amerikából az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány ismételten magas, átlagosan 95 % volt. A Közép-Amerikába irányuló uniós kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány kiszámításához nem álltak rendelkezésre adatok.

A két régió közötti szolgáltatáskereskedelem tovább bővült abszolút és relatív értékben egyaránt: az összkereskedelem értékének közel 40 %-át tette ki 2016-ban. A régióba irányuló uniós kivitel mintegy 60 %-a és a teljes szolgáltatáskereskedelem több mint 60 %-a Panamába irányul.

Az uniós befektetések továbbra is viszonylag erőteljesek voltak a régióban. Például a közép-amerikai uniós külföldi befektetésállomány 2016-ban hasonló vagy alacsonyabb kereskedelmi értékek mellett legalább kétszerese volt a kolumbiai vagy a perui uniós külföldi befektetésállománynak, és közelebb állt az uniós külföldi befektetésállományhoz Argentínában, ahol az EU-val folytatott kereskedelmi forgalom 50 %-kal nagyobb volt 2016-ban.

Munkavállalói és környezetvédelmi jogok

A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezet végrehajtása mérföldkőhöz érkezett, miután az összes közép-amerikai ország létrehozott belső tanácsadó csoportját. Az EU ismételten finanszírozott különféle tevékenységeket a régióban, egyebek mellett az ILO-val, az OECD-vel és a helyi civil társadalommal összefüggésben, olyan fontos témakörökre összpontosítva, mint a vállalati társadalmi felelősségvállalás és a felelős üzletvitel, ideértve a szakértői megbeszéléseket is. Az EU emellett az ILO regionális irodája számára is biztosított finanszírozást az ILO-alapegyezmények Salvadorban és Guatemalában történő végrehajtásának támogatása céljából.

A végrehajtás terén tett előrelépések és megválaszolatlan kérdések

A Társulási Bizottság hosszas és nehézkes folyamatot követően 2018-ban kölcsönösen kielégítő elvi megoldásban állapodott meg, amely várhatóan megnyitja az utat Horvátország megállapodásba való teljes körű bevétele előtt, és megfelel a hatálybalépéshez szükséges jogi követelményeknek.

A Társulási Bizottság nemrég azt a kérdést is megvizsgálta, miért nem állnak rendelkezésre az EU-ból Közép-Amerikába irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányok kiszámításához szükséges adatok a közép-amerikai partnerországoktól. A piacrajutási albizottság kapta feladatul, hogy feltárja ennek okait, és lehetséges megoldásokat fogalmazzon meg a hiányosságok orvoslására.

Egy spanyol halfeldolgozó vállalat meglovagolja az EU–Közép-Amerika szabadkereskedelmi megállapodás keltette hullámokat

A Grupo Calvo halászzattal, halfeldolgozással és ételkonzervek forgalmazásával foglalkozó spanyol vállalatcsoport, amely a galíciai Carballo városban működő kis konzervgyárból nemzetközi élelmiszeripari vállalatcsoporttá nőtte ki magát. Jelenleg több mint 70 országban tevékenykedik, és több mint 5000 munkavállalót foglalkoztat. A vállalat legfontosabb felvevőpiaca Közép-Amerika, ahol az értékesítési volumen Costa Ricában a legnagyobb, majd Panama és Salvador következik.

A Grupo Calvo 2013-ban, az EU és hat közép-amerikai ország közötti kereskedelmi megállapodás hatálybalépését követően a közép-amerikai partnerországokra vonatkozóan megállapított kontingenst kihasználva mintegy 160 metrikus tonna tonhalat tudott exportálni. Az azóta eltelt években a Grupo Calvo folyamatosan és egyenletesen növelte közép-amerikai piacát. A társulási megállapodás aláírása óta a Grupo Calvo rendszeresen rámutatott arra, hogy a megállapodás jogbiztonságot és beruházási lehetőségeket teremt a régióban. A vállalatcsoport ezáltal könnyebben tudott olyan stratégiai szövetségeket kialakítani nemzeti szervezetekkel, amelyek révén a helyi termelők és kkv-k hasznosíthatják a bevált módszereket. A Grupo Calvo az innovatív üzleti modellek egyik zászlóvivőjévé vált Costa Ricában.

3.4. EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA)

Első tapasztalatok

A megállapodás ideiglenes alkalmazása²¹ csupán 2017. szeptember 21-én vette kezdetét, így a kereskedelmi forgalomra gyakorolt hatásáról még nem vonhatók le következtetések, előnyei azonban már látszanak.

²¹ A 218. cikk (5) bekezdése szerint az Európai Unió a Tanács felhatalmazásával az aláírás és a hatálybalépés közötti időszakban ideiglenesen alkalmazhatja a kereskedelmi megállapodásokat vagy más nemzetközi megállapodásokat részben vagy egészben. A szerződések ideiglenes alkalmazása régóta fennálló nemzetközi szerződési gyakorlatot tükröz.

- ✓ A megállapodás alkalmazásának első 9 hónapjában (2017 októberétől 2018 júniusáig) a Kanadába irányuló uniós áruexport 7 %-kal nőtt, amint belül kiemelkedik a mezőgazdasági export: gyümölcs és diófélék (29 %) és pezsgő (11 %).
- ✓ A (Kanadába irányuló uniós export ötödét kitevő) gépek és mechanikai készülékek exportja is 8 %-kal nőtt. A (Kanadába irányuló uniós export 10 %-át kitevő) gyógyszerexport 10 %-kal nőtt. Más fontos uniós exporttermékek kivitele is nőtt, mint például a bútoroké (10 %), a parfümök és kozmetikumoké (11 %), a lábbeliké (8 %) és a ruházati cikkeké (11 %).
- ✓ A Bizottság gondosan figyelemmel kíséri a sajtok vámkontingenseinek alakulását, és információkat gyűjt a vámkontingensek felosztásáról és átruházásáról.

A végrehajtás előmozdításáért tett intézkedések

A CETA Vegyes Bizottságnak alárendelt 13 bizottságból és 6 szakosított párbeszédből álló, átfogó intézményi keret kialakításával kapcsolatos munka gyorsan haladt. 2018 első félévében több bizottság is ülésezett, köztük a földrajzi árujelzőkkel, az állat- és növényegészségüggyel, a vámokkal és közbeszerzéssel, az e-kereskedelemmel, a borokkal és szeszes italokkal foglalkozó testület is, emellett az erdészeti termékekkel és a biotechnológiai piacra jutással kapcsolatos párbeszéd is elindult. További információk [itt](#) találhatóak.

A kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó bizottság első ülésére 2018. szeptember 13-án került sor, az erről készült [közös jelentés](#) ezen a linken érhető el. Az EU és Kanada egyéb kérdések mellett azt vizsgálták, milyen együttes fellépéseket tehetnek a Párizsi Megállapodás végrehajtása érdekében, és hogyan mozdíthatnák elő a civil társadalom megfelelő képviselőinek közreműködését. A Bizottság és Kanada továbbá a kereskedelemre és fenntartható fejlődésre vonatkozórendelkezések korai felülvizsgálatát is megvitatta, ami tükrözte a Bizottság által a CETA [közös értelmező okmányában](#) megfogalmazott kötelezettségvállalást.

A Bizottság ezenkívül a tagállamokkal és Kanadával együttműködve elkészítette az érdekeltek számára a [CETA-ban foglalt származási szabályokra vonatkozó iránymutatást](#), amely folyamatos bővül.

A Bizottság a CETA-val újabb lépést tett az átláthatóság növelése felé: aktuális információkat tesz közzé az intézményi szervek tevékenységeiről a CETA-val foglalkozó [Meetings and documents](#) (Ülések és dokumentumok) című weboldalon.

A vállalkozások számára a CETA-ról készült új, részletes gyakorlati útmutató és a [Piacrajutási Adatbázisban](#) külön a CETA-nak szentelt rész rendkívül sikeresnek bizonyult, és az ilyen jellegű eszközök a későbbiekben további megállapodások megkötésére sarkallhatnak.

A CETA végrehajtásának nyomon követése és további javítása érdekében [az uniós kereskedelmi megállapodásokkal foglalkozó szakértői csoport](#) 2018. július 11-i ülésén megvitatta a végrehajtás jelenlegi állását.

Lengyel alma: készen állunk learatni a CETA gyümölcsseit

A varsói székhelyű Ewa-Bis vállalat több mint 25 országba szállít hagyományosan termesztett és bioterményeket egyaránt. A vállalat tulajdonosa, Marek Marzec a 2014-ben kapott uniós finanszírozással vállalatközi (B2B) informatikai rendszert épített ki, amelyet világszintű beszállítói és vevői adatbázis létrehozására használtak fel. Az Ewa-Bis megvetette a lábát Torontóban annak reményében, hogy a CETA-t és különösen a Kanadába irányuló gyümölcs- és zöldségkivitelre vonatkozó nulla vámtételt kihasználva terjeszkedhet. Az Ewa-Bis számára további előny, hogy a növények, gyümölcsök és zöldségek EU-ból Kanadába való kivitelének jóváhagyása egyszerűbbé és gyorsabbá vált.

Francia prémiumsajtok úton a kanadai asztalok felé

A Maison Mons 1964-ben alapított francia családi vállalkozás, amely különleges sajtok hagyományos módszerekkel történő érlelésével és értékesítésével foglalkozik. A vállalat 130 különböző gazdaságból 190 fajta sajtot szerez be, és több mint 25 országba – többek között Kanadába – exportálja ezeket. A CETA hatálybalépésével a vállalkozás exportja bővítését tervezi, a CETA ugyanis megkészszerzte, 8000 tonnáról 18 500 tonnára növelte a Kanadába irányuló uniós sajt-kivitel vámentes kontingensét. A Maison Mons és termékei emellett a kanadai piacon 140 jellegzetes európai regionális élelmiszer- és italterméknek biztosított védelmet is élvezik.

Herve Mon vezérigazgató minderről így nyilatkozott: „A CETA új üzleti lehetőségeket nyit meg előttünk. A megállapodás hatálybalépése óta már számos kanadai kiskereskedő rendelt a sajtjainkból.” Laure Dubouloz észak-amerikai értékesítési igazgató hozzátette: „A CETA hatálybalépését követően a kanadai kiskereskedők elkezdtek érdeklődni a sajtjaink iránt. A vámentes kontingens megkészszerzése számukra azt jelenti, hogy a prémiumsajtok szélesebb választékát kínálhatják. Lelkesedéssel tölt el minket ez az új piaci lehetőség.

A régi ír whiskey meghódítja a kanadai piacot

A Clare megyében működő Chapel Gate Irish Whiskey Company Írország egyetlen, whiskey-vel foglalkozó vámraktározója. Az alapító, Louise McGuane több lepárlóktól szerzi be a whiskey-t szerte Írországból, és helyben épült hordóraktárában érleli őket. Az érlelés befejeztével keveri a különböző whiskey-ket egyedi ízvilág létrehozása céljából. Nemzetközi kereskedelmet folytató kisvállalkozásként kivitelének 70 %-a az Unión kívüli piacokra irányul, bevétele jövőre várhatóan megháromszorozódik. A kereskedelmi megállapodások, mint a CETA, megkönnyítik a Chapel Gate-hez hasonló kisebb vállalkozások számára, hogy az ilyen megállapodások hatálya alá tartozó piacokon terjeszkedjenek és versengjenek. A CETA különösen a márkák utánzatokkal szembeni védelmére vonatkozó szabályok érvényesítését teszi hatékonyabbá. A CETA emellett a bürokráciát is csökkenti, kiváltképp tartományi szinten, ezzel megkönnyítve a kivitelt.

Louise McGuane vezérigazgató így látja a helyzetet: „A megállapodás utat nyit a miénkhez hasonló kisvállalkozások előtt, amelyeknek a túléléshez és a terjeszkedéshez kivitelre kell termelniük. Az adóterhek csökkenésének köszönhetően versenyképesebbé válhatunk a világpiacon. Az alkoholágazat világszerte szigorúan védett, így a kereskedelmi akadályok lebontása elengedhetetlen ahhoz, hogy olyan piacokra is bejussunk, ahova egyébként nem tudnánk.”

4. MÉLYREHATÓ ÉS ÁTFOGÓ SZABADKERESKEDELMI TÉRSÉGEK²²

Helyzetkép

Az Európai Unió Grúziával, a Moldovai Köztársasággal (a továbbiakban: Moldova) és Ukrajnával kötött társulási megállapodásainak célja a politikai társulás elmélyítése, valamint az EU és három keleti partnerországa közötti fokozatos gazdasági integráció előkészítése az európai szomszédságpolitika részeként a keleti partnerség keretében.

A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségeknek két fő eleme van:

- kölcsönös piacnyitás az áruk tekintetében, a keleti partnerek javára érvényesülő, bizonyos fokú aszimmetria mellett, valamint
- a szabályozások széles körű közelítése az uniós jogszabályokhoz, különösen a kereskedelmi vonatkozású területeken.

Az Ukrajnával való több mint kétévnnyi, valamint a Moldovával és Grúziával való több mint négyévnnyi alkalmazás után kezdenek láthatóvá válni a kedvező eredmények, és a kereskedelem is bővült. A jogszabályok közelítése is fokozatosan halad. A kereskedelmi dinamikában és annak fenntarthatóságában megnyilvánuló hatását közép- és hosszú távon kell vizsgálni.

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

Mindhárom országnak az EU a legnagyobb kereskedelmi partnere: 2017-ben Moldova esetében a teljes kereskedelem 56 %-a, Ukrajna esetében a 42 %-a, Grúzia esetében pedig a 27 %-a az EU-val bonyolódott. Az EU-nak mindhárom országgal pozitív a kereskedelmi mérlege.

- ✓ Az EU és Ukrajna közötti kereskedelem erős növekedést mutatott. Az EU Ukrajnába irányuló exportja, illetve az onnan származó importja 22 %-kal, illetve 27 %-kal nőtt, ami nagyrészt annak köszönhető, hogy a 2014–2015. évi gazdasági válság után stabilizálódott a gazdasági helyzet.

²² Az EU–Ukrajna közötti mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodást 2016. január 1-je óta ideiglenesen alkalmazták. A Grúziával és Moldovával létrejött mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodást 2014. szeptember 1-je óta ideiglenesen alkalmazták.

- ✓ A Moldovával folytatott kereskedelem bővült: az uniós behozatal 2017-ben 23 %-kal nőtt, némileg nagyobb mértékben, mint a 19 %-kal gyarapodó kivitel. A moldovai gazdaság folyamatosan növekszik, a moldovai vállalkozások is javuló teljesítményt mutatnak gépek, élelmiszerek, valamint bizonyos mezőgazdasági és textilipari termékek beszállítóiként.
- ✓ Az EU és Grúzia közötti kereskedelem 6 %-kal gyarapodott úgy, hogy a kivitel mindössze 1,4 %-kal nőtt, míg az Unióba irányuló, főként ásványi termékekből, például ércekből salakokból és hamuból álló behozatal 23 %-kal bővült.

A három, mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térséggel rendelkező partnerországból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány a 2016. évhez viszonyított csekély visszaesés ellenére viszonylag magas maradt, Grúzia esetében 77 %, Moldova esetében 85 %, Ukrajna esetében pedig 87 % volt. Az EU-ból Grúziába irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány számottevően nőtt: a 2016. évi 71 %-ról 77 %-ra emelkedett 2017-ben. Ukrajna és Moldova nem szolgáltatott adatokat.

Ukrajna, Moldova és Grúzia nem használta ki teljes mértékben az EU által a mezőgazdasági termékekre vonatkozóan biztosított kedvezményes vámkontingenseket, mivel még egyik ország sem felel meg az összes állat- és növényegészségügyi követelménynek, és termékeik piacon történő pozicionálása terén is problémákba ütköztek.

2015–2016-ban a három partnerországba irányuló uniós szolgáltatásexport 6 %-kal, a szolgáltatásimport pedig 3 %-kal nőtt. Az Ukrajnába irányuló uniós export 9 %-kal nőtt, míg az import 2 %-kal csökkent. A Grúziából az EU-ba irányuló behozatal változatlan maradt, az uniós kivitel viszont 33 %-kal visszaesett. A Moldovába irányuló uniós szolgáltatásexport 16 %-kal, míg az import 35 %-kal bővült.

A Moldovába irányuló uniós közvetlen külföldi befektetések áramlása 2016-ban 183 %-kal gyarapodott (noha rendkívül alacsony szintről indult), míg a Moldovából az EU-ba irányuló beruházási forgalom 145 %-kal visszaesett. A Grúziából az EU-ba irányuló beruházási forgalom változatlan volt, az Unióból Grúziába irányuló beruházási forgalom viszont csökkent a 2015. évhez képest. Az uniós közvetlen külföldi befektetés Ukrajnában 2016-ban is alacsony szinten mozgott.

A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség végrehajtása terén tett előrelépések és megválaszolatlan kérdések

Ukrajna nem alkalmazta az Unióba irányuló fémtörmelékexportra vonatkozó magasabb kiviteli vámokat, a nyersfára 2015-ben bevezetett kiviteli tilalom viszont változatlanul fennállt, jöllehet az EU határozott erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy Ukrajnát a problémák megoldására készítse. A Bizottság konstruktív hozzáállására és Ukrajna előrelépési hajlandóságának hiányára tekintettel a Bizottság jelenleg azt fontolgatja, hogy ezt a kereskedelmi akadályt a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás alapján biztosított vitarendezési mechanizmus igénybevételével számolja fel.

Moldova a Legfelsőbb Bíróság ítélete nyomán orvosolta a „Prosecco” uniós földrajzi jelzéssel kapcsolatos hiányosságait. Moldovának még el kell osztatnia az átláthatóság villamosenergia-elosztás tapasztalható hiányával és a helyi beszerzésről szóló jogszabály

alapján a kiskereskedőket érő folyamatos hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos aggályokat. Ezekről a problémákról a végrehajtó testületekben és politikai szinten is megbeszélések folynak.

Az állat- és növényegészségügyi intézkedéseket illetően Moldovának sikerült érdemi előrelépést tennie azzal, hogy 2017 decemberében elfogadta állat- és növényegészségügyi stratégiáját, és meg is kezdte annak végrehajtását, Grúzia pedig jogalkotási ütemtervet fogadott el e téren. 2018-ban várhatóan Ukrajna is követi a példájukat. A mezőgazdasági termékek Ukrajnába való exportálására uniós engedélyben részesülő vállalkozások száma folyamatosan nőtt.

Ukrajna és Moldova jelezte érdeklődését az ipari termékek megfelelőségértékeléséről és elfogadásáról szóló megállapodásokról (ACAA-k) szóló tárgyalások megnyitása iránt.

Mindhárom ország biztató lépéseket tett a közbeszerzési rendszerük fejlesztése érdekében, és átfogó reformstratégiákat vezettek be. Ennek keretében Ukrajna e-közbeszerzési rendszert alakított ki, Moldova pedig várhatóan növeli rendszere hatékonyságát, és vissza szorítja a korrupciót.

A reformok uniós támogatása

Az Európai Unió mindhárom partnerországot pénzügyi és technikai segítségnyújtásban részesíti, hogy támogassa őket a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásból eredő hazai reformok végrehajtásában, és előmozdítsa az e reformok kidolgozását és végrehajtását végző intézmények igazgatási kapacitásának bővítését. Az uniós támogatás területek széles körére kiterjed, mint például az élelmiszer-biztonság, a műszaki előírások és szabványok, a közbeszerzés, a szellemi tulajdon, a verseny, stb. Az uniós segítségnyújtás különféle módozatok (például ikerintézményi együttműködés, a [TAIEX](#) [technikai segítségnyújtás és információcsere] vagy az ágazati reformok teljesítésére vonatkozó – szakpolitikai intézkedések végrehajtása ellenében költségvetés-támogatást biztosító – uniós szerződések) útján valósul meg.

A kkv-k uniós támogatása

Az EU-val társulási megállapodást, többek között mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodást kötött országokban működő kis- és középvállalkozások kiegészítő támogatásban részesülnek a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség kkv-k rendelkezésére álló finanszírozási eszközön keresztül. Ez az eszköz az uniós költségvetésből származó támogatások útján megközelítőleg 200 millió eurós keretet kap majd, hogy a kkv-kat legalább kétmilliárd eurónak megfelelő új beruházások beindítására ösztönözze. E források a grúzai, moldovai és ukrainai vállalkozásoknak nyújtanak segítséget abban, hogy az új piaci követelményekhez alkalmazkodjanak a folyamatok észszerűsítése és új berendezésekbe való beruházás révén, miáltal eleget tudnak majd tenni az uniós szabályoknak olyan területeken, mint a minőségügy és a biztonság, az energiahatékonyság és a környezetvédelmi előírások betartása.

Román szoftvermegoldások moldovai bankokban

A bukaresti székhelyű Allevo román vállalkozás 50 munkavállalót foglalkoztat, és olyan szoftvermegoldásokat szolgáltat, amelyek segítségével a pénzügyi vállalkozások működtethetik a rendszerüket, fizetéseket dolgozhatnak fel, és eleget tehetnek az európai és helyi jogszabályoknak és előírásoknak. A Moldova a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásnak foglaltak szerint jelenleg ülteti át azokat az uniós jogszabályokat, amelyek révén a moldovai bankok jobb versenyhelyzetbe kerülhetnek a pénzügyi szolgáltatások szélesebb piacán. Ezzel üzleti lehetőségek nyíltak meg az Allevo előtt, amely a bankok igényeihez igazodó megoldásokat kínál. A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás értelmében az olyan, Moldovában tevékenykedő uniós vállalkozásokat, mint az Allevo, immár moldovai vállalkozásként kell kezelni, így könnyebben tudnak működni. A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásnak köszönhetően Moldova pénzügyi szabályozása immár az uniós modellen alapul, így egyszerűbbé válik az Unióból származó szolgáltatások értékesítése.

Túrafelszerelésekkel foglalkozó lengyel vállalkozás új magaslatoakra tör Ukrajnában

A Gdynia melletti Chwaszczyno faluban működő Fjord Nansen lengyel vállalkozás túrafelszerelésekkel, például sátrakkal, hátizsákokkal, hálósákokkal, hőpalackokkal és túraruházattal foglalkozik. Tulajdonosa, Dariusz Staniszewski is megerősítette, hogy a kivitel egyre fontosabb a Fjord Nansen számára. Egyik fő piacuk Ukrajna. 2011-ben a vállalkozás termelésének rekordhányadát, 23 %-át exportálta az országba. A 2016 januárja óta működő EU–Ukrajna szabadkereskedelmi térség megkönnyíti a vállalkozás terjeszkedését és a benne rejlő lehetőségek kiaknázását.

Ukrán divatcég ugródeszkaként használja a szabadkereskedelmi megállapodást, hogy európai márkák beszállítójává váljon

A mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások egyik legfontosabb célja a vállalkozásfejlesztés és ezáltal a nagyobb gazdasági stabilitás előmozdítása a partnerországokban. Az Ungvári Ruhagyár közismert európai ügyfelek, például a Gerry Weber és a Marc O'Polo megrendeléseit teljesítette, és együttműködött a Hugo Boss és a Dolce & Gabbana divatcéggel. A gyár igazgatója hangsúlyozza, hogy nagyon fontos volt az a mozzanat, amikor a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás alkalmazása megkezdésének eredményeként 2016. január 1-jén az ukrán vámhatóságok származási bizonyítványt kezdtek kibocsátani az áruk számára, ami biztosította, hogy azok kedvezményes vámokkal léphetnek be az EU-ba. Az Ungvári Ruhagyár évente 400–450 ezer ruhadarabot szállít az Unióba, és 300 munkavállalót foglalkoztat.

Munkavállalói és környezetvédelmi jogok

A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek végrehajtása tovább haladt. Moldovában és Grúziában néhány éve már működnek civil társadalmi tanácsadó mechanizmusok. Moldovának következő lépésként ki kell dolgoznia a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek végrehajtásának munkatervét. Grúzia 2018-ban elfogadta a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek végrehajtásának munkatervét, és konstruktív párbeszédet folytatott a civil társadalmi szervezetek bevonásával a munkaügyi normákról, különösen a hatékony végrehajtásukért felelős munkaügyi felügyelőségekről, továbbá a környezetvédelemről és az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdésekről. Ukrajnában elindult a felek közötti párbeszéd, amelynek a fenntartható erdőgazdálkodás középpontjában. A munkaügyi rendelkezéseket még meg kell vitatnia a kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó albizottságnak. Az ukrán civil társadalmi tanácsadó csoport továbbra is működik.

5. ELSŐ GENERÁCIÓS SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK

Bevezetés

Ebben a jelentésben az „első generációs” szabadkereskedelmi megállapodások alatt a „Globális Európa” című 2006. évi közlemény előtt megtárgyalt megállapodások és a nyugat-balkáni országokkal 2009 és 2016 között kötött stabilizációs és társulási megállapodások (STM-ek) értendők. A jelentés az alkalmazott megállapodások közül az alábbiakkal foglalkozik²³:

- a Svájccal és Norvégiával²⁴ az 1970-es években kötött szabadkereskedelmi megállapodások,
- az EU földközi-tengeri partnereivel²⁵ az 1990-es években kötött társulási megállapodások keretében kötött szabadkereskedelmi megállapodások,
- a Mexikóval és Chilével (2000-ben, illetve 2003-ban) kötött szabadkereskedelmi megállapodások,
- Vámunió Törökországgal (1995),
- öt nyugat-balkáni országgal (2001 és 2016 között) kötött stabilizációs és társulási megállapodások.

A kétoldalú kereskedelem minden esetben nőtt a szabadkereskedelmi megállapodások alkalmazása során. A partnerországokból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányok 97 % (a Tunéziából és Egyiptomból származó behozatal esetében) és 69 % (a Norvégiából származó behozatal esetében) között mozogtak, az átlag pedig 87 % volt. Nem minden partnerország szolgáltatott az EU-ból a partnerországokba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányok kiszámításához szükséges statisztikai adatokat. Ahol rendelkezésre álltak adatok, a kedvezménykihasználtsági arányok 86 % (az EU-ból Izraelbe irányuló kivitel) és 44 % (az EU-ból az Egyiptomba irányuló kivitel) között alakultak²⁶. Az „első generációs” szabadkereskedelmi megállapodások nem terjednek ki a szolgáltatásokra, Mexikó és Chile kivételével.

Az EU és Mexikó 2018 áprilisában elvi megállapodásra jutott a korszerűsített EU-Mexikó Átfogó Megállapodás kereskedelemről szóló részéről. A meglévő szabadkereskedelmi megállapodások továbbfejlesztésére irányuló tárgyalások vannak folyamatban Chilével és Tunéziával, és megkezdődtek Marokkóval is. A Bizottság zöld utat kapott, hogy megkezdje a tárgyalásokat Jordániával és Egyiptommal, amint ezek az országok készen állnak. A Bizottság

²³ Az Izlanddal és a Feröer szigetekkel kötött megállapodásra nem terjed ki ez a jelentés. A Dél-Afrikával kötött szabadkereskedelmi megállapodást a Dél-afrikai Fejlesztési Közösséggel kötött gazdasági partnerségi megállapodás váltotta fel (SADC; lásd a 6.1. szakaszt).

²⁴ Az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló, Izlanddal, Liechtensteinnel és Norvégiával kötött, 1992. évi megállapodás fokozta az áruk, a szolgáltatások, a beruházások és a személyek szabad mozgását a térségben. A megállapodás nem tárgya e jelentésnek.

²⁵ Algéria, Egyiptom, Izrael, Jordánia, Libanon, Marokkó, Palesztina és Tunézia.

²⁶ A Bizottság jelenleg vizsgálja annak lehetséges okait, miért volt alacsony a kedvezménykihasználtsági arány az Egyiptomba irányuló uniós kivitel esetében. A lehetséges okok között lehet, hogy a legtöbb árucikket terhelő vámok alacsonyak, vagy a helyi hatóságok által a származás megállapítása céljából lefolytatott eljárások nehézkesek.

emellett javaslatot tett a Törökországgal létesített vámunió korszerűsítésével kapcsolatos tárgyalások megkezdésére.

5.1. Svájc

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

Svájc az Európai Unió legnagyobb szabadkereskedelmi partnere és összességében véve harmadik legnagyobb kereskedelmi partnere. Az uniós kivitel 2016 és 2017 között 6 %-kal bővült, vagyis az elmúlt évtizedben mért növekedéshez (5 %) képest némileg nagyobb mértékben, míg az uniós behozatal 9 %-kal csökkent. A Svájcból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány csökkenő tendenciája 2017-ben megfordult: a kedvezménykihasználtsági arány 85 %-ra emelkedett. Az EU-ból Svájcba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány az elmúlt négy évben változatlan maradt, 2017-ben 78 %-ot tett ki.

Svájc az EU második legnagyobb szolgáltatáskereskedelmi partnere. Az uniós vállalkozások által Svájcban – illetve a svájci vállalkozások által az EU-ban – nyújtott szolgáltatások értéke gyorsan növekszik. Az uniós szolgáltatásexport 2016 és 2017 között 12 %-kal bővült, az uniós import ellenben 26 %-kal csökkent, ezzel több mint kétszeresére nőtt az uniós kereskedelmi többlet, amelynek értéke 58 milliárd EUR volt 2017-ben²⁷. Az EU és Svájc között nincs átfogó megállapodás a szolgáltatásokról; ezt a területet csak részben fedik le a szárazföldi és légi szállítási megállapítások, valamint a személyek szabad mozgásáról szóló megállapodás, tehát kínálkoznak még lehetőségek a kereskedelem további fejlesztésére.

Az EU és a Svájc közötti kereskedelem intézményi keretének javítása

Az intézményi keretről szóló, EU és Svájc közötti megállapodásról folytatott tárgyalások tágabb összefüggésében arról is szó esett, hogy javítani kellene az EU és Svájc közötti kereskedelmi kapcsolatok intézményi keretét, amelyet jelenleg az 1972. évi szabadkereskedelmi megállapodás és több ágazati megállapodás szabályoz.

5.2. Norvégia

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

Norvégia az Európai Unió harmadik legnagyobb szabadkereskedelmi partnere és összességében véve hetedik legnagyobb árukereskedelmi partnere. Nagyon dinamikus árukereskedelem zajlik Norvégia és az EU között. A Norvégiából származó behozatal 2016 és 2017 között 22 %-kal nőtt. A Norvégiába irányuló kivitel szintén bővült, jóllehet szerényebb mértékben (4,9 %-kal).

A Norvégia által a főbb mezőgazdasági termékekre (marhahús, sertéshús, sajt) biztosított vámkontingenseket 2012 óta teljes mértékben vagy majdnem teljesen kihasználják az uniós exportőrök. Norvégia az EU által biztosított vámkontingensek közül csak négyet használt ki.

2013 óta 2017-ben fordult elő először, hogy a Norvégiából az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány (70 %) ismét növekedett.

²⁷ Svájc esetében már rendelkezésre álltak 2017. évi adatok a szolgáltatásokról.

Új mezőgazdasági megállapodás

Az EU 2017-ben 4,5 milliárd EUR értékben exportált mezőgazdasági termékeket Norvégiába, és a növekvő tendencia folytatódik. A 2017 decemberében aláírt mezőgazdasági megállapodás az ideiglenes alkalmazásának megkezdésétől új kereskedelmi lehetőséget nyit meg az uniós és norvég exportőrök előtt, mivel mindkét fél 36 teljesen liberalizált tarifacsoportot és vámkontingenst biztosít.

5.3. Földközi-tengeri országok

Az uniós piacra jutás lehetővé tétele az egyik legfontosabb eszköz, amellyel támogatható az európai szomszédságpolitika abban, hogy előmozdítsa a jólétet a partnerországokban. Ezzel összefüggésben az Algériával, Egyiptommal, Izraellel, Jordániával, Libanonnal, Marokkóval, Palesztinával és Tunéziával kötött szabadkereskedelmi megállapodások az ipari termékek kereskedelmének, valamint eltérő mértékben a mezőgazdasági, a feldolgozott mezőgazdasági és a halászati termékek kereskedelmének kölcsönös liberalizálásáról rendelkeznek. E megállapodások olyan elemeket tartalmaznak, amelyek a régió gazdasági fejlődésének és az uniós belső piaccal való szorosabb integrációjának elősegítése céljából aszimmetrikus helyzetet teremtenek a legtöbb földközi-tengeri ország javára.

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

Az említett országok többsége számára az EU az elsődleges kereskedelmi partner és a legfontosabb importforrás. A régió öt legnagyobb gazdaságából (Algéria, Egyiptom, Izrael, Marokkó és Tunézia) származó termékek számára is az EU a legfontosabb célország. Bár a kereskedelem mindkét oldalon nőtt, az EU partnerei felé irányuló exportja – Tunézia és Izrael kivételével – gyorsabban nőtt az importnál a megállapodások hatálybalépése óta, ugyanakkor a 2016–2017-es időszakban a legtöbb esetben (Jordánia, Palesztina és Tunézia kivételével) az EU exportja lassabban növekedett, mint az importja. Az EU Algériába és Egyiptomba irányuló exportja a jelentős kereskedelmi akadályok miatt csökkent ugyanebben az időszakban.

A diverzifikáció terén viszonylag jobban fejlődő országoknak, például Marokkónak, Tunéziának és Izraelnek viszonylag kevesebb és egyenletesebb a kereskedelmi hiánya az EU-val szemben. 2017-ben Algéria gyakorlatilag kilábalt az EU-val kialakult kereskedelmi hiányából, és valószínűleg újra kereskedelmi többlete lesz az EU-val szemben, a 2015 előtti időszakhoz hasonlóan. Ez feltehetőleg az olajárak emelkedésére vezethető vissza, de az is szerepet játszhatott benne, hogy Algéria kereskedelmi korlátozásokat vezetett be, amelyek az uniós kivitelre is érintették.

Földközi-tengeri partnerországaink 2017-ben jól kihasználták a kereskedelmi kedvezményeket, a nyolc országból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány átlaga ugyanis 87 % volt. Az uniós kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányról csak Izrael (86 %), Libanon (58 %) és Egyiptom (44 %) esetben álltak rendelkezésre²⁸. A legtöbb partnerország – Izrael és Marokkó kivételével – nem használta ki teljes mértékben az Unió által biztosított mezőgazdasági vámkontingenseket, ez részben annak tudható be, hogy nehézségeik adódtak az uniós állat- és növényegészségügyi

²⁸ Lásd a fenti 26. lábjegyzetet.

szabályok betartásával kapcsolatosan. Jelen állás szerint az EU számára biztosított vámkontingensek kihasználtsága sem igazán kielégítő.

Ami a szolgáltatáskereskedelmet és a közvetlen külföldi befektetéseket illet, az EU a legnagyobb vagy az egyik kiemelt szolgáltatáskereskedelmi partner és a közvetlen külföldi befektetések legnagyobb nyújtója valamennyi érintett országban.

Egy spanyol vállalkozás a Közel-Keleten talált felvevőpiacra a marhahús számára

A Cecinas Nieto spanyol családi vállalkozás ínycsiklós húskészítményekkel foglalkozik. Az 1965-ben alapított, díjnyertes vállalkozás a világ számos országába exportálja termékeit, a közelmúltban pedig a Közel-Kelet felé fordította a figyelmét.

Az EU–Libanon kereskedelmi megállapodásnak köszönhetően olyan európai vállalkozások, mint a Cecinas Nieto, korlátozás nélkül exportálhatják termékeiket, kihasználva a vámok fokozatos lebontását, amelynek eredményeképpen 2018-ra teljesen megszűnnek a vámok. Az európai marhahúsexportőrök ezáltal lépést tudnak tartani a kielevezett versenyben olyan országokkal, mint India és Brazília.

Libanon mellett még más országokban is terjeszkedni tudott a Cecinas Nieto. Nemzetközi üzleti tevékenységeinek hála a Cecinas Nieto régiójában szinten tudta tartani a foglalkoztatottságot, és a gazdasági aktivitást is élénkítette.

Koffein ad lendületet a nemzetközi kereskedelemnek: osztrák kávé élénkíti fel a piacokat a földközi-tengeri országokban és azon túl

Bécs évszázadok óta híres a kávézóiról. A Coffeeshop Company 1999-ben nyitotta meg első üzletét a városban, ahol egy fedél alatt kávé pörkölnék, kávégépeket fejlesztenek, és egyedi légkört teremtenek.

Az Unión kívüli piacokon való terjeszkedésben a vállalkozás sikerének kulcsát a helyi kávéfogyasztási kultúra és a helyi szokások megismerése jelenti. Ezenkívül a 2000-ben Marokkóval, 2004-ben pedig Egyiptommal kötött uniós kereskedelmi megállapodások is előnyösek voltak a vállalkozás számára: a franchise-üzletek létrehozása könnyebbé és kevésbé költségessé, a termékek pedig olcsóbbá váltak. A Coffeeshop Company jelenleg 4500 munkavállalót foglalkoztat 300 franchise-üzletében, amelyek közül 36 Egyiptomban működik, és várhatóan további 54 nyílik majd. A vállalkozást a Schärf-család alapította, és változatlanul a Schärf-csoport részét képezi, amely az 1950-es években jött létre, és az egyik legfontosabb munkáltató székhelyén, Nezsiderben.

E szabadkereskedelmi megállapodások egy részét a tervek szerint olyan mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokká fejlesztik tovább, amelyek jobban megfelelnek az EU és földközi-tengeri partnerei között jelenleg folyó, összetett gazdasági cseréknek. A szabadkereskedelmi megállapodások továbbfejlesztésére irányuló tárgyalások vannak folyamatban Tunéziával és kezdődtek meg Marokkóval, és a Bizottság zöld utat kapott ahhoz,

hogyan megkezdje a tárgyalásokat Jordániával és Egyiptommal, amikor ezek az országok készen állnak.

A régióban tapasztalható instabilitás továbbra is kihat földközi-tengeri partnerországaink gazdaságára, ami megnehezíti a külföldi befektetők bevonását. A szíriai válsághelyzet hatásai különösen súlyosan érintették Jordánia és Libanon gazdaságát. A Jordánia támogatása érdekében elfogadott, a beruházások, a kivitel és a munkahelyteremtés élénkítése érdekében a kereskedelmi eljárásoknak a származási szabályok könnyítésével kapcsolatos egyszerűsítését célzó intézkedések szerény eredményeket hoztak. Az EU jelenleg vizsgálja, hogy hogyan erősíthető meg a gazdasági együttműködés és a kereskedelmi vonatkozású segítségnyújtás annak biztosítása érdekében, hogy a földközi-tengeri országoknak több előnyük származzon az EU-val folytatott kereskedelem liberalizálásából.

5.4. Mexikó

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

A kétoldalú árukereskedelem 2017-ben 15 %-kal nőtt a 2016. évhez képest, így összesen 61,7 milliárd EUR-t tett ki. A Mexikóval szembeni uniós kereskedelmi többlet szintén gyarapodott, noha az uniós behozatal gyorsabban bővült, mint az uniós kivitel.

A Mexikóból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány a 2016. évi 58 %-ról 71 %-ra emelkedett. Az EU-ból Mexikóba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány²⁹ ezzel szemben 85 %-ról 75 %-ra csökkent³⁰.

A szolgáltatáskereskedelem szerényebb mértékben, mindössze 2,1 %-kal bővült, az uniós többlet pedig 2015-höz képest nem változott. A teljes közvetlen külföldi befektetés 27 %-ával (6,5 milliárd euró) az Unió volt a második legnagyobb befektető az Egyesült Államok után.

Mexikóba tart a spanyol chorizo kolbász

A Tello spanyol családi vállalkozás több mint 50 éve indult a Spanyolország középső részén található Toledo városban, amikor Eusebio Tello úgy döntött, hogy kisvállalkozást hoz létre a helyben termelt sertéshús, főtt vagy pácolt sonka, pástétom és más sertéshúskészítmények értékesítésére. A Tello-csoport napjainkban több mint 40 országba exportál.

A korszerűsített EU–Mexikó kereskedelmi megállapodás az európai sertéshús behozatalára vonatkozó, jelenleg 20 %-os vám megszüntetésével lehetővé teszi olyan vállalkozásoknak, mint a Tello, hogy bejussanak a több mint 125 millió fogyasztóból álló mexikói piacra, és ott terjeszkedjenek. A megállapodásnak köszönhetően az összes

²⁹ Tárgyidőszak: 2016. július 1., péntek – 2017. június 30., péntek

³⁰ Négy kivétellel az összes uniós tagállam esetében alacsonyabb volt a Mexikóba irányuló exportra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány 2017-ben, mint 2016-ban. A Mexikóba irányuló, kedvezményre jogosult összkivitel közel harmadát adó Németország esetében a kedvezménykihasználtsági arány a 2016. évi 82 %-ról 66 %-ra esett vissza 2017-ben. Ez elsősorban azzal van összefüggésben, hogy a németek kevésbé használták ki a HR 87. (gépjárművek) és 85. árucsoportjára (elektromos gépek) vonatkozó kedvezményeket.

uniós tagállam vágóhídjairól származó sertéshús behozatala könnyebbé válik. Például Mexikó az egyik uniós tagállamból, úgymint Spanyolországból származó export jóváhagyása után automatikusan jóváhagyja az adott országban működő összes hasonló létesítményből származó kivitelt.

Előrelépések, megválaszolatlan kérdések és kilátások

A szabadkereskedelmi megállapodás keretében folytatott megbeszéléseket követően sikerül elhárítani néhány olyan nehézséget, amellyel az uniós exportőrök a gyógyászati termékek és mezőgazdasági vegyi anyagok nyilvántartásba vétele és engedélyezése terén Mexikóban szembesültek. Mexikó a közvetlen külföldi befektetéseket gátló akadályokat is felszámolt azzal, hogy különböző ágazatokban eltörölte a tőkekorlátozásokat. Az EU és Mexikó közötti korszerűsített megállapodás a szellemi tulajdon-jogok védelme, az állat- és növényegészségügyi korlátozások és a közbeszerzés terén nagyban hozzájárul majd a helyzet javulásához. Kereskedelemre és fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetet is tartalmazni fog.

5.5. Chile

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

Noha a szabadkereskedelmi megállapodás némileg lassította ezt a folyamatot, az EU ennek ellenére fokozatosan veszített a chilei piaci részesedéséből más kereskedelmi partnerekkel, például Kínával és az Egyesült Államokkal szemben, így jelenleg Chile harmadik legnagyobb kereskedelmi partnere. Az EU és Chile közötti kétoldalú árukereskedelem a 2016. évhez viszonyítva majdnem 7 %-kal bővült 2017-ben, míg az uniós behozatal viszonylag nagyobb mértékben nőtt, részben amiatt, hogy a réz ára újra emelkedésnek indult.

Az uniós kivitel jóval meghaladta a Chile által a sajtra nyújtott vámkontingenseket, jóllehet a kontingens évente 75 tonnával növekszik. Chile csak részben használja ki a rendelkezésére álló vámkontingenseket.

A Chiléből az EU-ba irányuló behozatal az elmúlt három évben 95–96 % körüli szintre állt be. Az EU-ból Chilébe irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány a 2016. évi 74 %-ról 76 %-ra emelkedett 2017-ben. A Chilébe irányuló uniós szolgáltatáskivitel 25 %-kal, az onnan származó uniós behozatal pedig 18 %-kal nőtt 2010 és 2016 között. Az EU továbbra is Chile első számú partnere a közvetlen külföldi befektetések terén. Az uniós közvetlen külföldi befektetési forgalom folyamatos szűkülésének oka, hogy csökken a bányászat viszonylagos jelentősége a chilei gazdaságban, holott korábban az országba érkező összes közvetlen külföldi befektetés 45 %-a ebbe az ágazatba irányult.

Az olasz formatervezés Chilét is beveszi az uniós kereskedelmi megállapodások kihasználásával

A Moving Olaszország Veneto régiójában 1980-ban alapított székgégyártó. A vállalkozás 45 munkavállalót foglalkoztat, és árbevételének tekintélyes hányada, 85–90 %-a kivitelből származik. Az EU és Chile között 2003-ban hatályba lépett kereskedelmi

megállapodás a bútorokat terhelő összes vámot eltörölte, ennek hatására pedig megnőtt a kereslet a Moving termékei iránt. Az olasz székek Chilébe irányuló exportja az EU–Chile kereskedelmi megállapodás 2003-as hatálybalépése óta több mint a kétszeresére nőtt, az érték szempontjából 103 %-kal, a mennyiség szempontjából pedig 121,4 %-kal bővült. Ez jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy összességében véve nőtt a vállalkozás árbevétele. A Chilével kötött uniós kereskedelmi megállapodásnak köszönhetően a Moving ellensúlyozni tudta a más külföldi piacain észlelt keresletcsökkenést, és szinten tudta tartani munkaerejét. Ezenkívül 300 000 EUR összértékű beruházást hajtott végre új gépekbe, valamint forrásokat különített el a kifejezetten a chilei piacra készülő termékek fejlesztéséhez szükséges kutatásra.

Előrelépések, megválaszolatlan kérdések és kilátások

Chile 2017 márciusában megnyitotta piacát az uniós marhahús előtt. Jelenleg a borokról és szeszes italokról szóló, 2002. évi megállapodás naprakésszé tételének lehetőségeit vizsgálja. Chilének további intézkedéseket kell hoznia a közbeszerzéssel kapcsolatos kötelezettségeinek maradéktalan teljesítése érdekében. Mexikóhoz hasonlóan az EU és Chile is úgy döntött, hogy továbbfejleszti és új, ambiciózus, kétoldalú kereskedelmi és beruházási kerettel váltja fel a jelenleg hatályos kereskedelmi megállapodást.

5.6. Vámunió Törökországgal

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

Törökország az Európai Unió második legnagyobb szabadkereskedelmi partnere és összességében véve ötödik legnagyobb kereskedelmi partnere. A Törökországba irányuló uniós kivitel 8,4 %-kal, a Törökországból származó behozatal pedig 4,5 %-kal nőtt 2017-ben 2016-hoz képest. Ugyanebben az időszakban az EU kereskedelmi hiánya a mezőgazdaság terén jelentősen csökkent: a 2016. évi 1,4 milliárd EUR-ról 0,8 milliárd EUR-ra apadt 2017-ben. A kedvezmények kihasználtsága mindkét oldalon magas volt: A Törökországból az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány stabilan 92 % körül maradt, míg az EU-ból Törökországba irányuló kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány csekély mértékben, 95 %-ról 94 %-ra csökkent.

A vámunió korszerűsítése

A Bizottság 2016-ban javaslatot fogadott el a vámunió korszerűsítéséről, a működésének javítása és a közelmúltbeli kereskedelmi megállapodásokra tekintettel a hatályának kiterjesztése céljából. A javaslat jelenleg a Tanács jóváhagyására vár. Mindazonáltal az Általános Ügyek Tanácsa 2018. június 26-i ülésén kimondta, hogy nincsenek tervek az EU és Törökország közötti vámunió korszerűsítésére irányuló munka folytatására.

5.7. Stabilizációs és társulási megállapodások a nyugat-balkáni országokkal

Áttekintés – helyzetkép

A 2001 és 2016 között a nyugat-balkáni partnerországainkkal, így Albániával, the Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal, Montenegróval, Szerbiával, Bosznia és Hercegovinával és Koszovóval kötött stabilizációs és társulási megállapodások (STM-ek) a régió gazdasági fejlődésének és politikai stabilizálásának támogatása céljából születtek. A stabilizációs és társulási megállapodások ezen országok jogszabályainak az uniós vívmányokkal való összehangolására irányulnak, ezzel felkészítve őket az uniós piacra való fokozatos integrációra. A stabilizációs és társulási megállapodások hatálybalépését megelőzően mindegyik országban – kivéve Koszovót (ahol az STM közvetlenül lépett hatályba, és a kereskedelemre is kiterjedt) – kereskedelmi kérdésekkel foglalkozó ideiglenes megállapodások léptek hatályba. Ezek az ideiglenes megállapodások egyedi szabadkereskedelmi térségeket hoztak létre az EU és az egyes nyugat-balkáni partnerországok között, ezzel megszüntetve a vámokat és a mennyiségi korlátozásokat a kétoldalú árukereskedelemben, mindössze néhány, jórészt mezőgazdasági és halászati termékekre vonatkozó kivételtől eltekintve. A stabilizációs és társulási megállapodások további rendelkezéseket is tartalmaznak a versenyről, a szellemi tulajdon védelméről és a vámügyi együttműködésről, szolgáltatásokra és letelepedésre vonatkozó kötelezettségvállalásokról, valamint a közbeszerzéssel és a szabványosítással kapcsolatos uniós vívmányokhoz való közelítésről.

Az összes nyugat-balkáni partnerország uniós tagjelölt vagy potenciális tagjelölt. Szerbia és Montenegró jelenleg tárgyalásokat folytat az Unióhoz való csatlakozásról.

Az EU támogatja a nyugat-balkáni partnerországok azon, 2017-ben indult törekvéseit, hogy a [Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodással](#) 2006-ban létrehozott szabadkereskedelmi térség mintájára regionális gazdasági térséget hozzanak létre. A nyugat-balkáni regionális gazdasági térség célja olyan térség kialakítása, ahol az áruk, a szolgáltatások, a beruházások és a szakmunkások akadálytalanul mozoghatnak.

A kereskedelmi forgalom és a kedvezménykihasználtság alakulása

A nyugat-balkáni régióval folytatott kereskedelem 2007 óta több mint kétszeresére nőtt, a kereskedelem bővülése pedig általában véve előnyös volt a nyugat-balkáni országok számára: a régió EU-ba irányuló kivitele tíz év alatt 142 %-kal nőtt, míg a régióba irányuló uniós kivitel szerényebb mértékben 84 %-kal bővült. Az EU-ba irányuló behozatalra vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány 2017-ben is magas, átlagosan 91 % volt az összes nyugat-balkáni ország esetében. Az uniós kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arány is viszonylag magas volt ott, ahol rendelkezésre álltak erre vonatkozó adatok (Albánia esetében 78 %, Macedónia volt Jugoszláv Köztársaság esetében 89 %, Montenegró esetében 86 %, Szerbia esetében pedig 91 %).

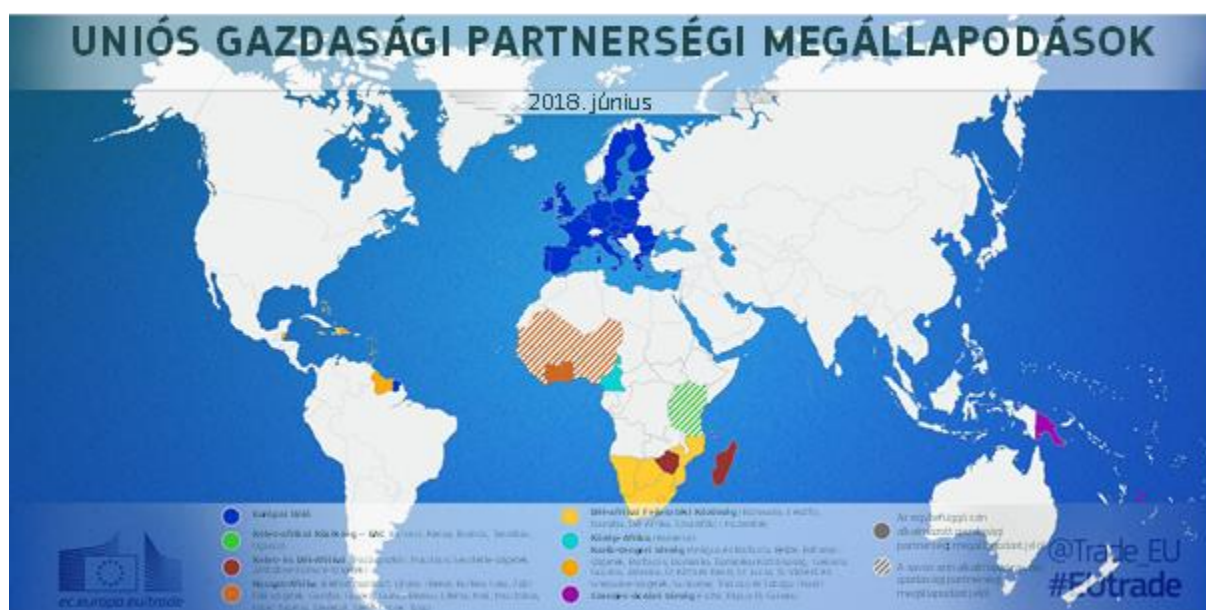
* Ez a megnevezés nem érinti a jogállással kapcsolatos álláspontokat, továbbá összhangban van az 1244 (1999) sz. ENSZ BT-határozattal és a Nemzetközi Bíróságnak a koszovói függetlenségi nyilatkozatról szóló véleményével.

Főbb nehézségek a végrehajtás terén

Az összes nyugat-balkáni országban tapasztalható nehézségek közé tartozik az átláthatóság hiánya, különösen a közbeszerzési eljárásokban, a kiterjedt informális szektor valamint a módszeres, hatékony és átlátható bünydőzés hiánya, többek között a vizsgálatok és a kereskedelmi viták rendezése terén. Az üzleti klímát tehát feltétlenül javítani kell ahhoz, hogy a vállalkozások teljes mértékben ki tudják aknázni a stabilizációs és társulási megállapodások kínálta lehetőségeket.

6. AZ AFRIKAI, KARIBI ÉS CSENDES-ÓCEÁNI (AKCS-) ORSZÁGOKKAL KÖTÖTT GAZDASÁGI PARTNERSÉGI MEGÁLLAPODÁSOK (GPM-EK)

2017-ben összesen hét gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtása zajlott 29 AKCS-állammal. Közülük 14 karibi ország, 13 afrikai ország, 2 pedig csendes-óceáni ország.

A gazdasági partnerségi megállapodások alapján az EU lehetővé teszi az AKCS-államok számára, hogy termékeik az első naptól kezdve vám- és kvótamentesen jussanak az uniós piacra, míg az AKCS-országok vállalják, hogy 15–20 év alatt kereskedelmük megközelítőleg 80 %-át liberalizálják. A megállapodásokba származási szabályok és különleges biztosítékok is bekerültek, amelyek a gazdasági fejlődést, a kivitel diverzifikálását és a regionális integrációt hivatott előmozdítani a partnerországokban. A GPM-partnerországok kivitele még nem kellőképpen diverzifikált, a nyersanyagárak pedig ingadoznak, ami az éves összehasonlítás szerint jelentősen befolyásolja a kereskedelmi forgalom értékére.

Az Unió által a gazdasági partnerségi megállapodások végrehajtásához nyújtott támogatás célja a magánszektor fejlődésének és a munkahelyteremtésnek az előmozdítása, a kereskedelem élénkítése és a beruházások bevonása, különösen bizonyos ágazatokban, így a mezőgazdaságban. Az EU mindegyik gazdasági partnerségi megállapodással összefüggésben nyújt kereskedelemhez kapcsolódó fejlesztési segítyt, és az Európai Fejlesztési Alap (EFA) keretében is elkülönít forrásokat. Mindezt a támogatást még kiegészítik az uniós tagállamok,

amelyek különösen a [kereskedelemösztönző támogatási stratégia](#)³¹ keretében, valamint az AKCS-államokon belül végrehajtott programok útján nyújtanak finanszírozást. A partnerországok a jövőben a kereskedelemösztönző támogatásokat, a gazdasági partnerségi megállapodások végrehajtásának támogatását és az [európai külső beruházási tervet](#)³² átgondoltan kombinálva még jobban kihasználhatják a gazdasági partnerségi megállapodások kínálta lehetőségeket.

Kereskedelmi kapacitás építése – példák a gazdasági partnerségi megállapodások keretében nyújtott uniós végrehajtási támogatásra

A gazdasági partnerségi megállapodások végrehajtásához nyújtott támogatás célja a kereskedelempolitikai kapacitás bővítése, az üzleti klíma javítása és a magánszektor kínálatoldali kapacitásának megerősítése a partnerországokban. Például a kelet- és dél-afrikai GPM-régióban Mauritius az üzleti tevékenységek folytatásának megkönnyítését és a beruházások keretszabályozásának javítását célzó projektet hajt végre az Uniótól kapott támogatással. Elektronikus engedélyezési platformot hoztak létre, amely a működési engedélyekkel kapcsolatos egyablakos ügyintézési pontként működik, lerövidítve és egyszerűsítve az engedélykérelmezési eljárást. A Dél-afrikai Fejlesztési Közösség GPM-régiójában a nemzeti közigazgatási szervek a vámigazgatás, az állat- és növényegészségügyi irányítás és a kereskedelmi eljárások egyszerűsítése terén kaptak támogatást a regionális kereskedelem és az EU-ba irányuló kivitel élénkítésének kettős céljával.

Az Európai Unió 2017 júliusában további 5 millió euróval járult hozzá a „központi és elosztó” (hub and spokes) rendszerű kereskedelmi programhoz. A program keretében a kereskedelmi tanácsadók – az „elosztók” – erősítik és növelik a minisztériumok kapacitását, míg a regionális kereskedelmi tanácsadók – a „központok” – a jelentősebb regionális szervezeteknek nyújtanak segítséget. A program célja a közszférában és a magánszektorban működő érdekelt kapacitásának fejlesztése az AKCS-államokban, hogy közreműködjenek a gazdasági partnerségi megállapodásokhoz hasonló kereskedelmi politikák és megállapodások kidolgozásában, tárgyalásában és végrehajtásában.

A fejlesztési együttműködés jelentős része (a rendelkezésre álló különféle uniós külső segélyezési eszközökön keresztül, ideértve a támogatásötvöztetést is) a gazdasági partnerségi megállapodáshoz kapcsolódó szakpolitikai területeken, így a kkv-k fejlesztése, az iparosítás, a szakoktatás, a mezőgazdasági fejlesztés és az összeköttetések (közlekedési és energetikai infrastruktúra) terén nyújt támogatást az érintett partnerországokban és régiókban.

³¹ Az uniós kereskedelemösztönző támogatási stratégia a 2005. december 12-i (15791/05. számú), 2006. október 16-i (14018/06. számú) és 2007. május 15-i (9555/07. számú) a tanácsi következtetéseken alapul.

³² Lásd: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak (2016. szeptember 14.); COM(2016) 581 final.

6.1. A Dél-afrikai Fejlesztési Közösség (SADC) gazdasági partnerségi megállapodása

A gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtásának első teljes évében Dél-Afrika és az EU nagymértékben kihasználta az újonnan liberalizált tarifacsoportokat. Botswana, Lesotho, Namíbia és Szváziföld esetében bővült az üdítőital-koncentrátumok, valamint a déligyümölcsök és a héjas gyümölcsök EU-ba irányuló kivitele. Egyes afrikai GPM-partnerországok – különösen Mozambik, Szváziföld és Zimbabwe (amely a kelet- és dél-afrikai országokkal kötött gazdasági partnerségi megállapodást hajtja végre) – Uniósba irányuló cukorkivitele visszaesett a más termelők részéről jelentkező nemzetközi verseny és az uniós cukorkvótarendszer megszűnése miatt. A 2017 októberében tartott első civil társadalmi fórumnak Dél-Afrika volt a házigazdája. A fórum témája a gazdasági partnerségi megállapodások fenntartható fejlődésben játszott szerepe volt, ennek keretében a környezetvédelmi és munkaügyi szempontjaikról is szó esett.

Az EU 2017-ben is felhívta a gazdasági partnerségi megállapodásban részt vevő SADC-államok – különösen Dél-Afrika – figyelmét a baromfi- és a textilágazatban folyó kereskedelem útjában álló akadályokra.

6.2. A kelet- és dél-afrikai országokkal (ESA) kötött ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodás

A kelet- és dél-afrikai országokkal (ESA) kötött ideiglenes gazdasági partnerségi megállapodásban részt vevő négy partnerország EU-ba irányuló kivitele 2017-ben is bővült, ezúttal 15,3 %-kal. A GPM-partnerországok a megállapodás elmélyítését javasolták az árukereskedelmen kívül és területekre is kiterjedő, teljes körű gazdasági partnerségi megállapodás megkötése érdekében.

Uniós asztalokra kerülnek a mauritiusi ehető virágostyák

2017-ben Mauritius kivitelének több mint fele az uniós piacra irányult. A gazdasági partnerségi megállapodás előnyeit élvező vállalkozások egyike, a mauritiusi Creasim Ltd. ostyából készülő virágokból, gyümölcsökből és levelekből álló, ehető tortadekorációkat gyárt cukrászati és sütőipari termékekhez. Évente több mint 180 tonna tortadekorációt exportál az uniós piacokra, ami árbevétele 60 %-át teszi ki. A Creasim 230 munkavállalót foglalkoztat, 30 %-ukat pedig a gazdasági partnerségi megállapodás hatálybalépése után vette fel. Az ostya csekély költségének és alacsony kalóriatartalmának köszönhetően egyre nagyobb népszerűségnek örvend az EU-ban. A lajstromozott mintázatok és darabokat kézzel készítik, és az uniós előírásoknak megfelelő, szigorú minőség-ellenőrzésnek vetik alá.

6.3. Az afrikai, karibi és csendes-óceáni államok karibi csoportjának fóruma (CARIFORUM) és az Európai Unió közötti gazdasági partnerségi megállapodás

A karib-tengeri térségből az EU-ba irányuló kivitel 2017-ben 12 %-kal nőtt annak ellenére, hogy a ciklonok miatt visszaesett a banán-, a kakaó- és a rizsexport. A karibi országoknak ez idáig még nem származott számottevő előnyük a szolgáltatáskereskedelem liberalizálásából. Ebben több tényező is szerepet játszik, ilyen többek között a végrehajtás elmaradása egyes

partnerországokban és a kínálati kapacitás hiánya, de az uniós tagállamok vízumszabályozása és a szolgáltatásokra vonatkozó adatok hiánya is ide sorolható. E problémák orvoslása érdekében a gazdasági partnerségi megállapodásban részt vevő partnerországok vállalták, hogy külön szolgáltatáskereskedelmi tanácsot hoznak létre. A civil társadalom képviselői (a gazdasági partnerségi megállapodás tanácsadó bizottsága) 2017-ben tartották harmadik ülésüket. A civil társadalmi képviselők ajánlásaikban ellenőrzési mechanizmus mihamarabbi elfogadását sürgették, és hangsúlyozták, hogy a gazdasági partnerségi megállapodás végrehajtása során figyelembe kell venni a társadalmi szempontokat és az alapvető munkaügyi normákat.

6.4. A csendes-óceáni országokkal, valamint a Ghánával, Elefántcsontparttal és Kamerunnal kötött gazdasági partnerségi megállapodások

A csendes-óceáni térségben Pápua Új-Guinea továbbra is élénkíti az elkészített és konzervált haltermékek (főként a tonhalkonzervek) kivitelét. Az export 48,7 %-kal bővült 2017-ben. Nyugat- és Közép-Afrika, Ghána, Elefántcsontpart és Kamerun gazdasági partnerségi megállapodása keretében tovább növelte a feldolgozott kakaótermékek kivitelét.

Több banán Elefántcsontpartról

Az Elefántcsontpartról az EU-ba irányuló banánbehozatal az elmúlt évtizedben (2007 és 2017 között) 80 %-kal bővült, jóllehet az uniós banánimport csak 50 %-kal nőtt. A mennyiséget tekintve 2017-ben 316 000 tonnával bővült a kivitel (amelynek értéke 235 millió EUR volt). A növekvő tendenciát erősítette, hogy az ország a gazdasági partnerségi megállapodás révén hosszú távon vám- és kvótamentesen juthat az európai piacra. A kivitelre termelt banán Elefántcsontpart mezőgazdasági GDP-jének mintegy 10 %-át teszi ki. A banántermelés munkaigényes, így a foglalkoztatási rátája magasabb, mint az ország más mezőgazdasági ágazataiban. Megközelítőleg 10 000 munkavállaló dolgozik közvetlenül ebben az ágazatban, további 3 300 munkavállaló pedig támogató tevékenységeket folytat. A családtagokat is figyelembe véve 60 000 ember megélhetése függ a banánágazattól.

Helyi értékteremtés kakaófeldolgozással Ghánában

Ghána számára az egyik legnagyobb sikert az jelenti, hogy a gazdasági partnerségi megállapodás keretében biztosított vám- és kvótamentes piacra jutás lehetőségének köszönhetően bővíteni tudta a feldolgozott kakaótermékek kivitelét. Ghána az elmúlt tíz évben 237 %-kal növelte a kakaóvaj, a kakaómassza és a kakaópor EU-ba irányuló kivitelét. Ezzel szemben az általános kereskedelmi vámkedvezmény-rendszer keretei között maradó Nigériának stagnált a feldolgozottkakaó-exportja.

Miután a nyers kakaóbab exportálásáról áttért a helyileg feldolgozott kakaótermékek kivitelére, Ghána gazdasága ellenállóbbá vált a nyersanyagok világpiaci árának ingadozásából eredő hatásokkal szemben. 2017-ben a kakaóbab alacsony ára miatt 400 millió EUR-val csökkent a Ghánából az EU-ba irányuló kakaóbab-kivitel. A feldolgozott kakaó exportja

viszont változatlanul növekvő tendenciát mutatott.

7. KERESKEDELEM ÉS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS: AKTUÁLIS INFORMÁCIÓK A LEGUTÓBBI TEVÉKENYSÉGEKRŐL

Az EU által 2010 óta kötött összes „új generációs” szabadkereskedelmi megállapodás, valamint mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás tartalmaz kereskedelemre és fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetet, amely jogilag kötelező erejű kötelezettségvállalásokból áll, végrehajtását pedig az évente egyszer ülésező, kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó bizottságok felügyelik.

2017-ben elmélyült politikai vita alakult ki az uniós intézmények a tagállamok és a civil társadalom között arról, hogyan hajthatók végre és érvényesíthetők hatékonyabban a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek úgy, hogy egyúttal az alapvető nemzetközi kötelezettségvállalások – köztük az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye keretében létrejött Párizsi Megállapodás – is megerősítést nyernek. A bizottsági szolgálatok e kérdéseket szem előtt tartva 2018. február 26-án [nem hivatalos dokumentumot](#) tettek közzé, amely 15 konkrét intézkedést tartalmazó cselekvési terv köré épített, átdolgozott stratégiát ismertet. Az intézkedéseket négy tágabb fejezetbe csoportosították, ami a vita során a fejlesztést igénylő területekről kialakult konszenzust tükrözi:

- (1) együttműködés (az uniós tagállamokkal, az Európai Parlamenttel és a nemzetközi szervezetekkel);
- (2) a civil társadalom – beleértve a szociális partnereket – végrehajtásban való szerepvállalásának lehetővé tétele;
- (3) teljesítés (többek között a partnerországokra vonatkozó egyedi prioritások meghatározása, határozottabb jogérvényesítés és a tematikus terjedelem növelése a munkaügyi és az éghajlatváltozási rendelkezések tekintetében, valamint a [kereskedelemösztönző támogatási stratégia](#) keretében és azon túlmenően rendelkezésre álló erőforrások növelése); valamint
- (4) jobb kommunikáció és nagyobb átláthatóság.

A figyelem most a 15 pontos cselekvési terv teljes körű végrehajtására irányul, szem előtt tartva, hogy öt év múlva felülvizsgálat várható.

A kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek végrehajtása során a Bizottság az évente négyszerű ülésező, kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó szakértői csoport közreműködésével gondoskodik a tagállamokkal való szoros együttműködésről. A kereskedelmi megállapodások keretében civil társadalmi belső tanácsadó csoportok jöttek létre, amelyek rendszeresen tartanak üléseket, és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság támogatását élvezik.

Az Unió változatlanul arra ösztönzi a partnerországait, hogy vezessenek be olyan mechanizmusokat, amelyek révén kiegyensúlyozott és átlátható párbeszéd folytatható a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kérdésekről. E tekintetben lényeges fejleményként hozható fel, hogy Kolumbia saját belső tanácsadó csoportot hozott létre.

A kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos lényegi kötelezettségvállalások teljesítése eltérő ütemben halad attól függően, hogy az egyes partnerek milyen jellegű

nehézségekkel szembesülnek. Mindazonáltal a fokozott uniós szerepvállalás kezd eredményeket hozni. Például biztató jelek figyelhetők meg Dél-Koreában, ahol a hatóságok közzétették az EU nyilvánossága számára a munkatörvénykönyv és más jogszabályok háromoldalú megbeszélések keretében történő felülvizsgálatának ütemtervét, ami utat nyithat a négy ILO-alapegyezmény Dél-Korea általi megerősítése előtt (lásd: [A kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel foglalkozó bizottság 6. ülésén folytatott megbeszélés összefoglalója](#)). A Bizottság szolgálatai szoros figyelemmel követik ezt a folyamatot, és szükség esetén további lépéseket fognak tenni. Közép-Amerikában az Európai Unió az ILO és más nemzetközi szervek bevonásával együttműködésbe kezdett a nemzeti kormányokkal és a belső tanácsadó csoportokkal, hogy a nehéz körülmények ellenére előmozdítsa a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kötelezettségvállalások teljesítését. Peruban az EU fokozza a végrehajtási munka felgyorsítására irányuló erőfeszítéseket. A civil társadalmi szervezetek egy csoportja által a Bizottsághoz intézett beadvány még jobban rávilágított arra, hogy a perui hatóságoknak hivatalosan is egyeztetnie kell a hazai civil társadalommal a kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ügyekben.

A kereskedelemmel és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tevékenységek nem kizárólag az „új generációs” szabadkereskedelmi megállapodásra, valamint a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokra jellemzők, hanem más jellegű kereskedelmi megállapodások, például gazdasági partnerségi megállapodások esetében is előfordulnak (például szolgálhat a Dél-afrikai Fejlesztési Közösség keretei között tartott első civil társadalmi fórum, amelyet a 6.1. szakasz ismertet).

Több uniós finanszírozású program és projekt is előmozdítja a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos célkitűzések elérését az uniós kereskedelmi megállapodások hatálya alá tartozó országokban és azokon túlmenően³³.

Ezenkívül az [európai külső beruházási terv](#) és a 2017. szeptember 26-i (EU) 2017/1601 uniós rendelet³⁴ a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos célkitűzések elérését előmozdító intézkedéseket hivatott támogatni.

³³ Lásd például a „Switch Africa Green” programot, amely a fenntartható fejlődés megvalósításához nyújt támogatást afrikai országoknak az inkluzív zöld gazdaságra való átállás útján. <https://www.switchafricagreen.org/index.php?lang=en>

³⁴ Lásd: az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1601 rendelete (2017. szeptember 26.) az Európai Fenntartható Fejlesztési Alap (EFFA), az EFFA-garancia és az EFFA-garanciaalap létrehozásáról.

8. KÖZELKÉP: AGRÁR-ÉLELMISZERIPARI KERESKEDELEM A SZABADKERESKEDELMI MEGÁLLAPODÁSOK KERETÉBEN

Hogyan járulnak hozzá az EU szabadkereskedelmi megállapodásai az agrár-élelmiszeripari kereskedelemhez: helyzetkép 2017-ben

Az Unió szabadkereskedelmi megállapodásai keretében folytatott agrár-élelmiszeripari kereskedelem folyamatosan bővül, és nagymértékben hozzájárul az uniós agrár-élelmiszeripari kivitel sikeréhez. Az Unió szabadkereskedelmi partnerországokkal folytatott agrár-élelmiszeripari kereskedelme 2017-ben a teljes uniós agrár-élelmiszeripari kivitel egyharmadát és a behozatal 40 %-át tette ki. Az Unió „első generációs” szabadkereskedelmi megállapodásai keretében (különösen Svájjal, Norvégiával és Algériával) folytatott kereskedelem jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az EU a teljes agrár-élelmiszeripari kereskedelmet tekintve 20 milliárd EUR összegű többletet ért el 2017-ben. A szabadkereskedelmi megállapodások alapján folytatott agrár-élelmiszeripari kereskedelemben az EU ötödik legnagyobb kiviteli célországával, Dél-Koreával kötött „új generációs” szabadkereskedelmi megállapodás keretében nyolc év alatt 113 %-kal bővült az uniós export ebben az ágazatban. A Dél-Koreába irányuló uniós kivitel 2016 és 2017 között 10 %-kal, 2,6 milliárd EUR-ról 2,9 milliárd EUR-ra nőtt. A Kanadával kötött megállapodás, a CETA a végrehajtás előrehaladásával várhatóan jelentős előnyökkel jár majd. A CETA egyik célja a vámok fokozatos lebontása a mezőgazdasági tarifacsoportok 91 %-a esetében.

A szabadkereskedelmi megállapodások alapján folytatott uniós kivitel viszonylag egyenletesen oszlik meg az elsődleges mezőgazdasági termékek, illetve a feldolgozott élelmiszerek és italok között. A legfontosabb kivitel célország 2017-ben Svájc, Norvégia, Törökország, Kanada, Dél-Korea és Algéria volt, a szabadkereskedelmi partnerországokban irányuló agrár-élelmiszeripari export 55 %-a és az Unió teljes agrár-élelmiszeripari exportjának 19 %-a ezekbe az országokba irányult. A szabadkereskedelmi megállapodások alapján az EU-ba irányuló mezőgazdasági behozatal (főként gabona, növényi olajok és olajos magvak) jelenleg elsősorban Ukrajnából származik. Az innen érkező behozatal 2017-ben egyharmadával nőtt. Ukrajna, Svájc, Törökország, Elefántcsontpart, Dél-Afrika, Kolumbia és Chile 2017-ben a szabadkereskedelmi megállapodások keretében folytatott agrár-élelmiszeripari import 51 %-át és az Unió teljes agrár-élelmiszeripari importjának 22 %-át adta. Az uniós behozatal túlnyomórészt elsődleges mezőgazdasági termékekből, például déligyümölcsökből, kakaóból, zöldségekből és kávéból (72 %) állt, a feldolgozott élelmiszerek és italok a 22 %-át tették ki.

A szabadkereskedelmi megállapodások megnyitják a piacokat a mezőgazdasági termékek, az élelmiszerek és az italok előtt, így értéket és munkahelyeket teremtenek az elsődleges mezőgazdaságban és az élelmiszer-feldolgozásban, ahogy ezt a Copenhagen Economics által a Bizottság számára 2016-ban készített, [az uniós kereskedelmi megállapodások mezőgazdasági ágazatra gyakorolt hatásáról szóló vizsgálat](#) is kimutatta. A Bizottság 2017-ben is kereste a kapcsolatokat a mezőgazdasági kereskedelem előmozdítása érdekében, ennek keretében pedig magas szintű látogatást tett Kanadában, és népszerűsítette az uniós élelmiszereket és italokat a jelentősebb nemzetközi vásárokon (például Torontóban és Abu-Dzabiban). A Bizottság a 2017-ben már folyamatban lévő több mint száz promóciós programon felül kiválasztott 33 további, az uniós agrár-élelmiszeripari termékek harmadik országokban való népszerűsítésére irányuló javaslatot, amelyeket 2018 és 2020 között valósít majd meg. Ezek az uniós társfinanszírozású kampányok többek között a földrajzi jelzéssel

ellátott almák Egyiptomban való népszerűsítésére, illetve a Mexikóba irányuló uniós sonka- és sajtkivitel növelésére irányulnak.

Az uniós exportőrök több mint 600, szabadkereskedelmi partnerországaink által biztosított kedvezményes vámkontingenst vehetnek igénybe. A vámkontingensek kihasználtsága különböző okok miatt országonként és termékenként eltérő, a Bizottság pedig igyekszik növelni az igénybevételüket. 2017-ben sikerült jobb piacrajutási feltételeket elérnie a Törökországba irányuló uniós marhahúskivitel terén.

A Bizottság a szabadkereskedelmi megállapodások állat- és növényegészségügyi szempontokra vonatkozó rendelkezéseinek felhasználásával igyekszik megszüntetni a partnerországokban az állat- és növényegészségügyi intézkedésekkel összefüggésben fennálló a kereskedelmi akadályokat. 2017-ben például sikerült elérnie, hogy több uniós tagállam is jobb eséllyel jusson piacra Mexikóban sertéshússal, Peruban pedig tejtermékekkel. Ukrajna megszüntette a madárinfluenzával összefüggésben a baromfiimport átmeneti tilalmát, Japán pedig eltörölte a szarvasmarhák szivacsos agyvelőbántalma (kergemarhakór) miatt két tagállammal szemben bevezetett marhahús-behozatali tilalmat. A szabadkereskedelmi megállapodások olyan rendelkezéseket is tartalmaznak, amelyek a magas szintű növény- és állategészségügyi védelem előmozdítására irányulnak az Unió kereskedelmi partnerei, köztük a keleti partnerség és a Nyugat-Balkán országainak körében. Közelmúltbeli siker, hogy a Moldovával és Grúziával kötött mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások illetékes albizottságai állat- és növényegészségügyi stratégiát fogadtak el. Ukrajna jelenleg zárja le a Bizottsággal ez ügyben folytatott megbeszéléseket.

A szabadkereskedelmi megállapodások a kiemelt uniós termékek, például az Aceto Balsamico di Modena, a Feta, a Reblochon, a Prosciutto di Parma és a Queso Manchego, valamint különféle borok és szeszes italok oltalmáról is gondoskodnak, és úgynevezett földrajzi árujelzőként védik ezeket³⁵. A közelmúltban kötött uniós szabadkereskedelmi megállapodások biztosítják a földrajzi jelzések magas szintű és kiterjedt oltalmát azokban az országokban, ahol az esetek többségében nem volt ilyen jellegű oltalom. Ecuador például 116 uniós földrajzi jelzést részesít oltalomban. A Kanadában 2003 óta oltalmazott, borokra és szeszes italokra vonatkozó földrajzi jelzéseken túlmenően 143 uniós agrár-élelmiszeripari földrajzi jelzés élvez oltalmat 2017 szeptemberétől a CETA alapján. Régóta húzódó bírósági ügy lezárásaként a Prosecco is oltalomban részesült Moldovában.

A szabadkereskedelmi megállapodások az érzékeny termékek, például a marhahús, a baromfi és a cukor uniós termelőit is védelemben részesíti. Ezek a termékek teljes mértékben kikerültek a preferenciális kereskedelem hatálya alól, vagy amennyiben csak részlegesen zárták ki őket, akkor összesen mintegy 360 uniós vámkontingens vonatkozik rájuk. Az érzékeny gyümölcsökre és zöldségekre behozatali áras rendszert alkalmaznak az uniós betakarítási csúcsidőszakban.

Ezenkívül a szabadkereskedelmi megállapodások további célja még a helyi mezőgazdasági ágazat támogatása olyan fejlődő országokban, mint az AKCS-államok, illetve bizonyos közép- és latin-amerikai partnerországok. Az uniós gazdasági partnerségi megállapodások

³⁵ A földrajzi jelzés megkülönböztető jel, amely az árut egy adott ország területéről, régiójából vagy helységéből származóként azonosítja, ha az áru minősége, hírneve vagy más jellemzője az adott földrajzi eredetnek tulajdonítható.

középpontjában a fejlesztési célok állnak, és ez idáig eredménnyel támogatták a mezőgazdasági ágazat kapacitásának fejlesztését számos AKCS-államban: Az agrár-élelmiszeripari termékek gazdasági partnerségi megállapodásban részt vevő országokból származó behozatalának értéke 2007 és 2017 között 71 %-kal nőtt, főként olyan mezőgazdasági árucikkek esetében, mint a déligyümölcsök, a kakaó és a kávé, amelyeket nem termesztene az Unió területén. Ezenkívül megjegyzendő, hogy a Közép-Amerikába, valamint Kolumbiába, Ecuadorba és Peruba irányuló uniós kivitel ugyan folyamatosan bővült, az utóbbi országok a friss déligyümölcsök, például a banán EU-ba irányuló behozatalának köszönhetően agrár-élelmiszeripari kereskedelmi többlettel rendelkeznek.

A Bizottság a legkülönbözőbb mezőgazdasági kereskedelmi vonatkozású kérdésekben működik együtt a szabadkereskedelmi partnerországaival, legyen szó akár a mezőgazdasági és vidékfejlesztési ágazatban nyújtott uniós technikai segítségnyújtásról vagy az élelmiszer-biztonsági ellenőrzőrendszerek javításáról.

A szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtása az agrár-élelmiszeripari ágazatban: jelenlegi és jövőbeli tevékenységek

A Bizottság több fronton is tevékenykedik annak biztosítása érdekében, hogy a szabadkereskedelmi megállapodások előnyösek legyenek a mezőgazdasági ágazat számára, ezért többek között az alábbi intézkedéseket hozza:

- ✓ a függőben lévő piacrajutási kérdések rendezése, például az uniós marhahús Dél-Koreába való kivitelével és az uniós régiókba sorolás elismertetésével kapcsolatosan, különösen a Dél-Koreába, Japánba és Dél-Afrikába irányuló uniós baromfi- és sertéshúsexportot illetően;
- ✓ a CETA hatékony végrehajtása (például a sajtra vonatkozó vámkontingensek igénybevétele ellenőrzése, valamint az elosztásával és átruházásával kapcsolatos információk gyűjtése), valamint a Japánnal kötött gazdasági partnerségi megállapodásra való felkészülés (maradékaltalan végrehajtása esetén a jelenlegi agrár-élelmiszeripari kivitel 87 %-át liberalizálja majd);
- ✓ a vámkontingensek kihasználtságának figyelemmel kísérése és növelése;
- ✓ a földrajzi jelzések oltalmának érvényesítése (például CETA, Chile és Kolumbia, Ecuador és Peru), valamint a szabadkereskedelmi megállapodás értelmében oltalmazott uniós földrajzi jelzések jegyzékének bővítésére irányuló folyamat előmozdítása (Dél-Korea);
- ✓ a Kolumbiából, Ecuadorból, Peruból és Közép-Amerikából származó banán kereskedelmére vonatkozó stabilizációs mechanizmus ellenőrzése;
- ✓ a szabadkereskedelmi partnerországokkal (például Kanadával vagy Japánnal) való együttműködés fokozása a közös érdekű kérdésekben, például az állatjólét és az antimikrobiális rezisztencia terén;
- ✓ uniós források mozgósítása technikai segítségnyújtás érdekében többek között a keleti partnerség térségében (Grúziában, Moldovában és Ukrajnában a jogszabályok uniós vívmányokkal való további összehangolása céljából), a nyugat-balkáni országokban és az AKCS-országokban.

9. AKTUÁLIS INFORMÁCIÓK FOLYAMATBAN LÉVŐ ÉS JÖVŐBELI TEVÉKENYSÉGEKRŐL

A Bizottság nyílt egyeztetést folytatott az Európai Parlamenttel a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról, ezen belül [az Európai Parlament közös kereskedelempolitika végrehajtásáról szóló éves jelentéséről szóló állásfoglalásáról](#) is. A Bizottság a jövőben is évente jelentést készít az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az uniós szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról.

A Bizottság számos tevékenységben vesz részt annak elősegítése érdekében, hogy a polgárok és a vállalkozások a lehető legtöbbet hozzanak ki a szabadkereskedelmi megállapodásokból. Ehhez a meglévő eszközökre és módszerekre épít, valamint újakat dolgoz ki:

- ✓ A szabadkereskedelmi megállapodások kiaknázásának megkönnyítése érdekében a Bizottság az uniós importtal és exporttal foglalkozó internetes portált készíti a Piacrajutási Adatbázisban lévő információk és az EU Trade Helpdesk egyesítésével. A portál többek között termékekre vonatkozó információkat és a vámkezelési eljárásokkal kapcsolatos iránymutatásokat kínál majd, amit a felhasználók egyedi igényeihez igazítható figyelmeztető rendszer egészít ki. A kedvezményes vámokról naprakész tájékoztatást nyújt az [uniós TARIC adatbázis](#) is, a preferenciális származási szabályokról és a kapcsolódó eljárásokról pedig a Bizottság vámokkal foglalkozó weboldalain találhatók részletes információk.
- ✓ A Bizottság arra törekszik, hogy a partnerországoktól megbízható adatokat gyűjtsön, amelyek alapján meghatározhatja az EU-ból származó kivitelre vonatkozó kedvezménykihasználtsági arányokat, szükség esetén pedig kérdéseket intéz a partnerországok felé és segítségnyújtásban részesíti őket. Az új megállapodások – a CETA-tól kezdve – kötelező erejű rendelkezést tartalmaznak majd a kereskedelmi adatok rendszeres cseréjéről. A Bizottság emellett további információkat is be kíván szerezni, ehhez pedig adott esetben olyan egyéb, helyettesítő mutatókat kell megvizsgálnia, mint a vámmegtakarítási ráta, amely az összes lehetséges vámmegtakarításból ténylegesen elért vámmegtakarítás mértékét fejezi ki³⁶.
- ✓ Az uniós kereskedelmi megállapodásokkal foglalkozó új szakértői csoport tanácsokkal látja el a Bizottságot a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról. A civil társadalom többek között a civil társadalmi párbeszéd rendszeres ülésein keresztül fogalmazza meg megfigyeléseit.
- ✓ A Bizottság a közelmúltban a szabadkereskedelmi megállapodásokkal foglalkozó koordinátori hálózaton keresztül fokozta az együttműködést az uniós tagállamokkal a

³⁶ E mutató segítségével beazonosíthatók azok az ágazatok, ahol a kivitel mögöttes értéke és a lehetséges vámmegtakarítás magas, és ahol javítható a teljesítmény (lásd még Lars Nilsson és Nicolas Preillon 2018. évi tanulmányát, amely a következő internetcímen érhető el: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/june/tradoc_156931.pdf).

szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásához kapcsolódóan több területet érintő kérdésekben.

- ✓ A tagállamok kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel foglalkozó szakértői csoportja immár évente négyszer ülésezik a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó fejezetek végrehajtásának, különösen a kereskedelemmel és a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos 15 pontos cselekvési terv gyakorlati szempontjainak megvitatása céljából. Ezenkívül az illetékes bizottsági szolgálatok 2018-ban és 2019-ben felméréseket készíttetnek az alapvető munkaügyi normák alkalmazásáról és a munkakörülményekről a GSP+ szerinti kötelezettségvállalások és a szabadkereskedelmi megállapodásokban foglalt kötelezettségvállalások által érintett 29 országban.
- ✓ A végrehajtás átláthatóbbá tétele érdekében a Bizottság a CETA óta nyilvánosan hozzáférhetővé teszi a szabadkereskedelmi megállapodásokra vonatkozó párbeszédekkel és a bizottságok üléseivel kapcsolatos információkat a [„Transparency in Action”](#) (átláthatóság a gyakorlatban) című honlapján. A Bizottság a partnerországaiával való kapcsolattartásban az átláthatóság növelésére törekszik a meglévő szabadkereskedelmi megállapodásokkal összefüggésben.
- ✓ A szabadkereskedelmi megállapodások mielőbbi működésbe lépése érdekében a Bizottság honlapján átfogó tájékoztatást nyújt az alkalmazás megkezdését megelőzően. A Bizottság a CETA-tól kezdve a szabadkereskedelmi megállapodások ideiglenes szövege mellett tájékoztatókat, vállalkozásoknak szóló részletes gyakorlati útmutatókat, exportőri történeteket és infografikákat is közzétesz. Az új szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtására való eredményesebb felkészülés céljából a Bizottság szükség esetén tanulmányokat rendelt több partnerország belső jogi keretéről.
- ✓ A Bizottság emellett a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásának előmozdítása érdekében „Market Access Day” (piacrajutási nap) címmel rendezvényeket is szervez az uniós tagállamokkal közösen, a piacrajutási partnerség keretében szerzett tapasztalatok felhasználásával. Az [Enterprise Europe Network](#) (EEN) és a tagállamok Európában és azon kívül működő kereskedelemösztönző ügynökségei a vállalkozói és a szakmai szövetségekkel, például az európai üzleti szervezetek világszintű hálózatával (European Business Organisations Worldwide Network, EBO WWN) együttműködve tájékoztatást nyújtanak a szabadkereskedelmi megállapodások által kínált konkrét lehetőségekről, és támogatják azok kiaknázását.
- ✓ A harmadik országokban tevékenykedő uniós küldöttségek mellett működő, piacra jutást segítő csoportok uniós források – például a Partnerségi Eszköz és más vonatkozó eszközök – felhasználásával törekednek a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásának támogatására. Az Unió [kereskedelemösztönző támogatásra vonatkozó stratégiája](#) és az [európai külső beruházási terv](#) fejlődő országokban működő kisvállalkozásokat támogat abban, hogy megragadják a szabadkereskedelmi

megállapodásokból eredő lehetőségeket. A 2017-ben indult, európai gazdasági diplomáciával kapcsolatos átfogó kezdeményezés azt hivatott elérni, hogy a különböző uniós szakpolitikák egymást megerősítve támogassák a fő gazdasági prioritásokat, amelyek közül az egyik a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtása.

- ✓ A Bizottság 2018-ban közzéteszi a Dél-Koreával kötött szabadkereskedelmi megállapodás időközi értékelését, és hamarosan megkezdí a Kolumbiával és Peruval kötött megállapodás időközi értékelését. Az EU hat földközi-tengeri partnerországgal kötött szabadkereskedelmi megállapodásainak [utólagos értékelése](#) folyamatban van, és várhatóan 2019 végén zárul le.

10. JOGÉRVÉNYESÍTÉS

Az EU szabadkereskedelmi megállapodásai a bennük foglalt lényegi kötelezettségvállalások határozott érvényesítéséről is rendelkeznek az e téren esetlegesen felmerülő viták hatékony és időben történő rendezése érdekében. 2017-ben senki nem vette igénybe a szabadkereskedelmi megállapodások biztosította vitarendezést, a Bizottság ugyanakkor továbbra is alaposan és körültekintően kíséri figyelemmel a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtását. A Bizottság ezáltal eseti alapon mérlegelheti a jogérvényesítés alkalmazásának helyénvalóságát.

1. MELLÉKLET – AZ EU-BA IRÁNYULÓ BEHOZATALRA VONATKOZÓ KEDVEZMÉNYEK KIHASZNÁLÁSA

Exportáló ország	2015	2016	2017
„Új generációs” szabadkereskedelmi megállapodások			
Kolumbia	97 %	97 %	97 %
Costa Rica	96 %	97 %	96 %
Ecuador	89 %	88 %	97 %
Salvador	82 %	74 %	90 %
Guatemala	95 %	95 %	93 %
Honduras	91 %	92 %	92 %
Nicaragua	94 %	94 %	93 %
Panama	70 %	61 %	82 %
Peru	98 %	97 %	96 %
Dél-Korea	85 %	87 %	88 %
Mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások			
Grúzia	83 %	80 %	77 %
Moldova	91 %	88 %	85 %
Ukrajna	87 %	89 %	87 %
„Első generációs” szabadkereskedelmi megállapodások			
Földközi-tengeri partnerek			
Algéria	97 %	95 %	97 %
Egyiptom	95 %	96 %	97 %
Izrael	89 %	90 %	91 %
Jordánia	68 %	79 %	75 %
Libanon	76 %	71 %	70 %
Marokkó	97 %	97 %	97 %
Megszállt palesztin területek	78 %	81 %	77 %
Tunézia	95 %	96 %	94 %
Nyugat-Balkán			
Albánia	87 %	86 %	86 %
Bosznia-Hercegovina	93 %	94 %	94 %
Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság	97 %	95 %	94 %
Koszovó	85 %	89 %	92 %
Montenegró	81 %	83 %	90 %
Szerbia	93 %	90 %	92 %
Latin-amerikai partnerországok			
Chile	95 %	95 %	96 %
Mexikó	52 %	58 %	70 %
EFTA-államok			
Norvégia	71 %	66 %	69 %
Svájc	86 %	83 %	85 %
Gazdasági partnerségi megállapodások (GPM-ek)			
CARIFORUM (átlag)	91 %	92 %	91 %
SADC (átlag)	87 %	80 %	83 %
ESA (átlag)	97 %	97 %	96 %
Elefántcsontpart	99 %	98 %	98 %
Ghána	98 %	98 %	96 %
Közép-Afrika (Kamerun)	91 %	97 %	99 %
Csendes-óceáni társág (átlag)	92 %	99 %	81 %

**2. MELLÉKLET – AZ EU-BÓL SZÁRMAZÓ KIVITELRE VONATKOZÓ KEDVEZMÉNYEK
KIHASZNÁLÁSA**

Importáló ország	2015	2016	2017
„Új generációs” szabadkereskedelmi megállapodások			
Kolumbia	63 %	71 %	68 %
Peru	28 %	47 %	52 %
Costa Rica		38 %	
Ecuador			42 %
Dél-Korea	68 %	71 %	74 %
Mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások			
Grúzia	72 %	71 %	77 %
„Első generációs” szabadkereskedelmi megállapodások			
Földközi-tengeri partnerek			
Egyiptom	36 %	62 %	44 %
Izrael		89 %	86 %
Libanon	74 %		58 %
Marokkó		52 %	
Nyugat-Balkán			
Albánia	76 %	80 %	78 %
Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság		90 %	89 %
Koszovó		44 %	
Montenegró	85 %	85 %	86 %
Szerbia	89 %	90 %	91 %
Latin-amerikai partnerországok			
Chile	76 %	75 %	76 %
Mexikó	76 %	85 %	75 %
EFTA-államok			
Svájc	79 %	79 %	78 %

3. MELLÉKLET – RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

AKCS	Afrikai, karibi és csendes-óceáni államok
CARIFORUM	Az afrikai, karibi és csendes-óceáni államok karibi csoportjának fóruma
CETA	EU–Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement (EU–Kanada átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás)
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről)
DAG	Domestic Advisory Group (belső tanácsadó csoport)
DCFTA	Deep and Comprehensive Free Trade Area (mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség)
EBO WWN	European Business Organisations Worldwide Network (európai üzleti szervezetek világszintű hálózata)
EGT	Európai Gazdasági Térség
EEN	Enterprise Europe Network
GPM	gazdasági partnerségi megállapodás
ESA	Eastern and Southern Africa (Kelet- és Dél-Afrika)
kkb	közvetlen külföldi befektetés
FTA	Free Trade Agreement (szabadkereskedelmi megállapodás)
GIs	földrajzi árujelzők
IPR	Szellemitulajdon-jogok
ILO	International Labour Organisation (Nemzetközi Munkaügyi Szervezet)
MFN	Most-Favoured Nation (a legnagyobb kedvezményben részesített nemzet)
PUR	Kedvezménykihasználtsági arány
STM	Stabilizációs és társulási megállapodás
SADC	Dél-afrikai Fejlesztési Közösség
kkv	kis- és középvállalkozás
SPS	Sanitary and Phytosanitary (állat- és növényegészségügy)
TBT	Technical Barriers to Trade (a kereskedelem technikai akadályai)
TRQ	Tariff Rate Quota (vámkontingens)
TSD	Trade and Sustainable Development (kereskedelem és fenntartható fejlődés)